EUROPOL

PŘEHLED O EUROPOLU

Souhrnná zpráva o činnostech Europolu

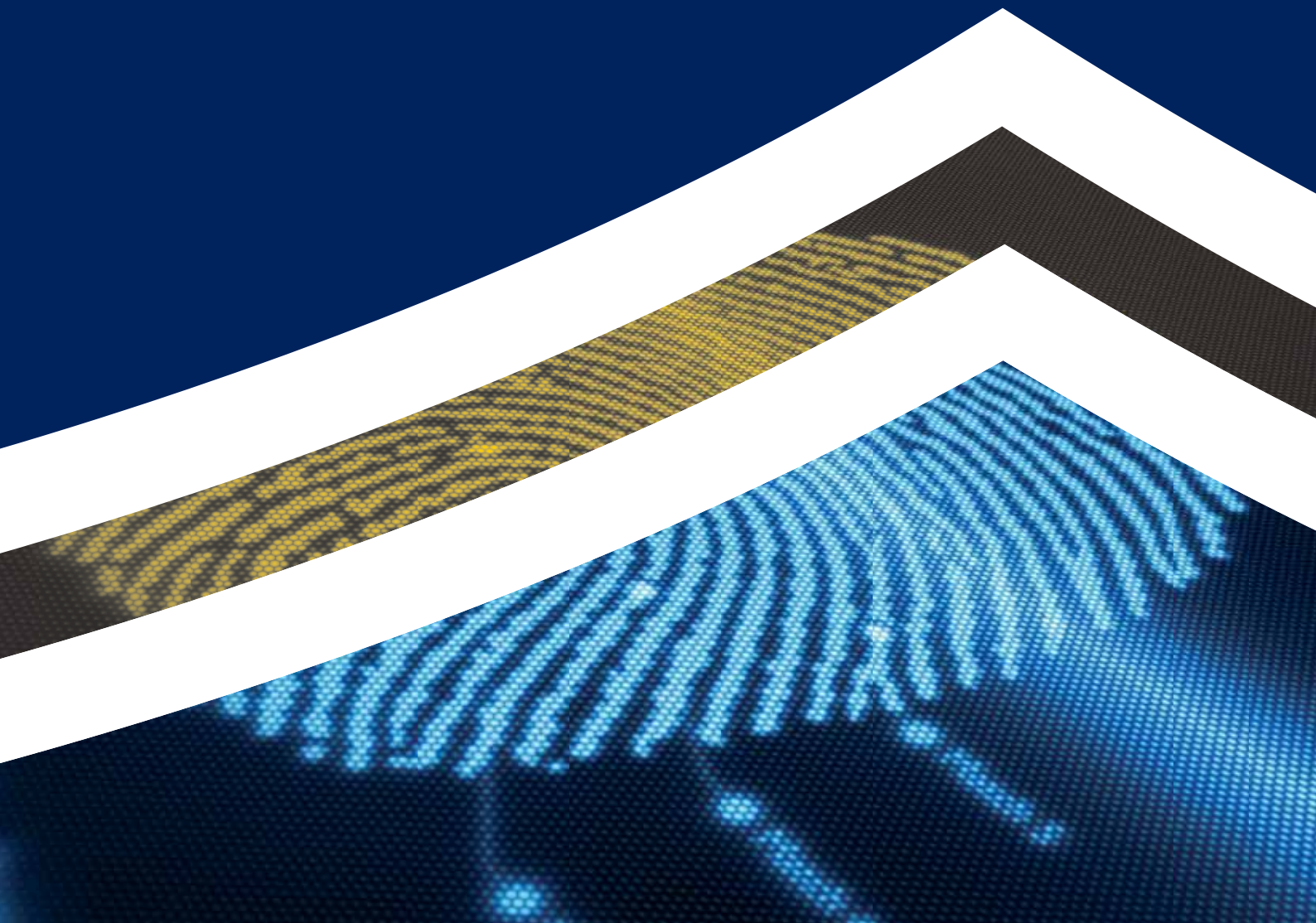

PŘEHLED O EUROPOLU

Souhrnná zpráva o činnostech Europolu

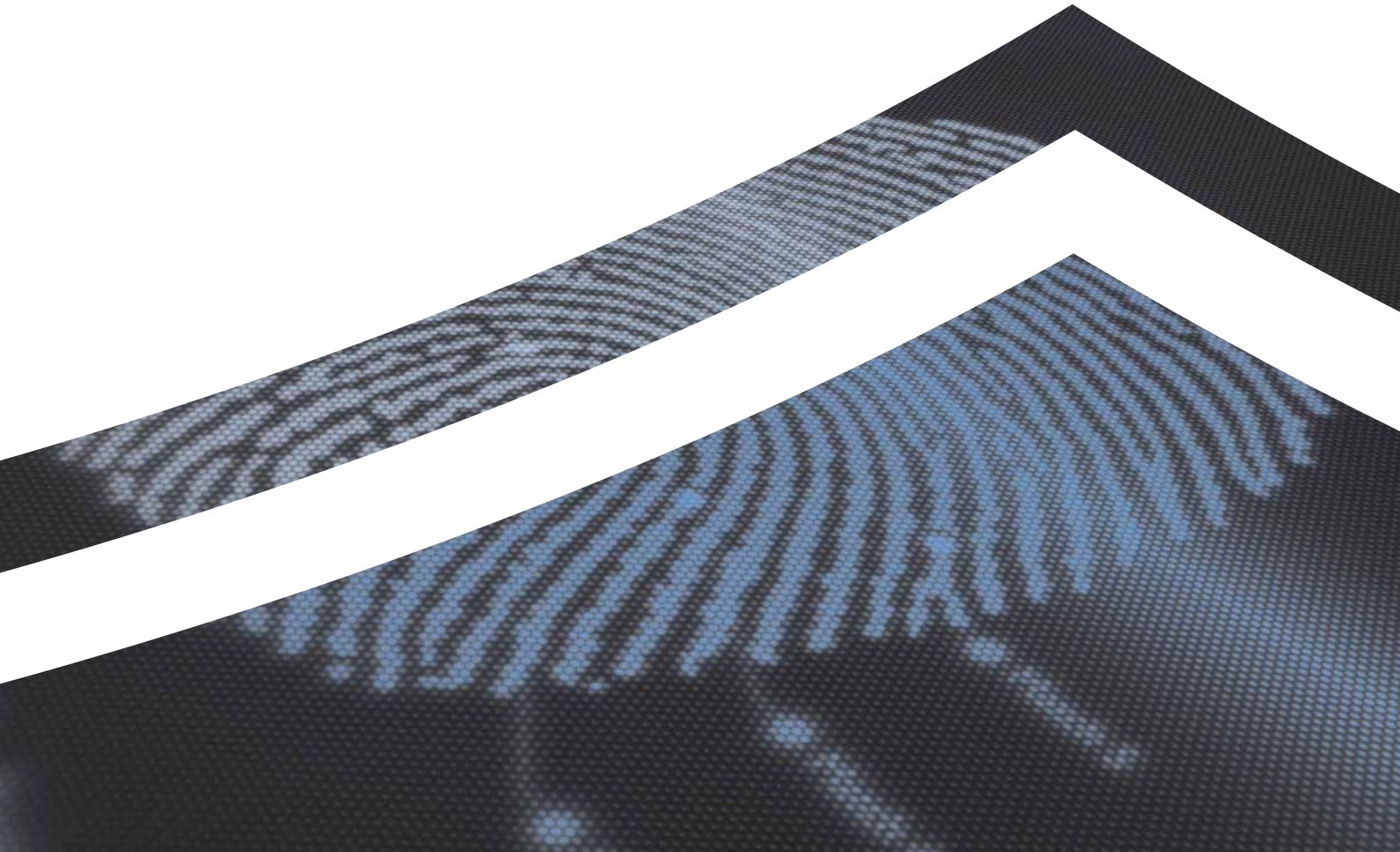

© Evropský policejní úřad, 2011

Tato publikace zahrnuje období od 1. ledna do 31. prosince 2010

Všechna práva vyhrazena. Reprodukce v jakékoli podobě či jakýmikoli prostředky je povolena pouze s předchozím souhlasem Europolu.

Editor: Agnieszka Biegaj

Fotografie na obálce: Fotolia

Zvláštní poděkování všem fotografům, donucovacím orgánům členských států EU a styčným kancelářím Europolu za jejich příspěvky

OBSAH

Předmluva 5

1. Informace o Europolu 7
   1.1 Poslání, priority a vize 7
   1.2 Zdroje 8

2. Jak Europol funguje 9
   2.1 Síť styčných důstojníků Europolu 10
   2.2 Infrastruktura pro bezpečnou komunikaci 10
   2.3 Informační systém Europolu 11
   2.4 Nástroj pro výměnu informací po zabezpečené síti 12
   2.5 Analytický systém 14
   2.6 Středisko EU pro odborné znalosti v oblasti prosazování práva 20
   2.7 Ochrana údajů 22

3. Operativní činnosti Europolu 25
   3.1 Terorismus 27
   3.2 Drogy 30
   3.3 Obchodování s lidmi 33
   3.4 Sexuální vykořisťování dětí 36
   3.5 Napomáhání nelegálnímu přistěhovalectví 39
   3.6 Padělání eura 41
   3.7 Podvody týkající se platebních karet 44
   3.8 Trestná činnost využívající špičkové techniky 47
   3.9 Trestná činnost v oblasti duševního vlastnictví 49
   3.10 Podvody v oblasti DPH v EU 51
   3.11 Praní peněz 52

4. Dosah působnosti Europolu 55
   4.1 Donucovací orgány členských států EU 55
   4.2 Vnější spolupráce Europolu 56

5. Cesta vpřed 59
   5.1 Strategie a cíle 59
   5.2 Pohled do budoucnosti 59

Předmluva

© Europol

Vítejte při čtení *Přehledu o Europolu – Souhrnné zprávy o činnostech Europolu*, která přináší přehled práce Europolu v roce 2010.

Cílem této publikace je přiblížit příspěvek Europolu k boji proti závažné trestné činnosti a terorismu v Evropě. Touto publikací Europol zároveň plní svou povinnost předkládat výroční souhrnnou zprávu o činnostech v souladu s čl. 37 odst. 10 písm. c) rozhodnutí Rady o Europolu. *Přehled o Europolu – Souhrnná zpráva o činnostech Europolu* se předkládá k formálnímu schválení Radě Evropské unie a Rada zprávu pro informaci předává Evropskému parlamentu. Šíření *Přehledu o Europolu* mezi širokou veřejnost, k němuž přispívá projednání zprávy v Evropském parlamentu, navíc napomáhá zvyšovat transparentnost činností Europolu.

S koncem roku 2010 Europol dovršil svůj první rok působení v roli plnohodnotné agentury EU a nadále plnil své poslání podporovat donucovací orgány EU při předcházení všem formám závažné mezinárodní trestné činnosti a terorismu a boji proti nim. V roce 2010 došlo k přijetí strategie vnitřní bezpečnosti Evropské unie. Europol sehrál při vypracování strategie aktivní roli a hodlá přispívat k jejímu úspěšnému provádění.

Strategie vnitřní bezpečnosti EU předpokládá ústřední roli Evropského policejního úřadu. Europol tak získá možnost lépe plnit svůj mandát poskytovat operativní podporu za účelem boje proti organizované trestné činnosti a terorismu. Ústředním bodem strategie je myšlenka odsouhlaseného evropského modelu bezpečnosti založeného na policejní práci vycházející ze zpravodajských informací. Napomůže se tak k definování společných priorit EU a k lepšímu porozumění hrozbám vnitřní bezpečnosti EU. Policejní práce vycházející ze zpravodajských informací je klíčovou a základní koncepcí všech činností Europolu v oblasti strategického hodnocení. Rada již přijala rozhodnutí o rámci nového politického cyklu EU, jenž záměry strategie uvede do praxe.

V roce 2010 byla Europolu po uzavření Dohody mezi EU a Spojenými státy americkými o Programu sledování financování terorismu (TFTP), která vstoupila v platnost 1. srpna 2010, přisouzena klíčová role jako instituci odpovědné za ověřování žádostí Spojených států amerických pro určené poskytovatele informací o finančních transakcích v rámci Evropské unie. Cílem této nové spolupráce mezi Spojenými státy americkými a EU je zjišťovat, sledovat a stíhat financování terorismu.

Nadcházející rok bude pro Europol stejně dynamický. Jednou z našich hlavních priorit bude provádění zdokonaleného programu Evropského modelu zpravodajství o trestné činnosti, které bude zahájeno zveřejněním dalšího posouzení hrozeb organizované trestné činnosti v EU (OCTA) v květnu 2011 a vypracováním priorit pro oblast organizované trestné činnosti Radou EU. Rovněž zahájíme přepracování našeho strategického posouzení tak, aby zahrnovalo koncepci posouzení hrozeb závažné a organizované

trestné činnosti, k čemuž v praxi poprvé dojde v roce 2013.

Europol při svém dynamickém rozvoji v uplynulých letech nabral rychlost a správní rada Europolu úzce spolupracuje s Evropskou komisí na provedení uceleného a nezávislého zhodnocení výkonů agentury v rámci jejího nového právního režimu.

Ústředním předmětem činnosti a nejdůležitějším úkolem Europolu zůstává zničení mezinárodních zločineckých a teroristických sítí. Europol bude nadále podporovat členské státy při jimi prováděných vyšetřováních, operativních činnostech a projektech za účelem aktivního řešení těchto hrozeb.

Rob Wainwright
ředitel Europolu

1. Informace o Europolu

1.1 Poslání, priority a vize

Posláním Europolu coby agentury Evropské unie pro oblast prosazování práva je podporovat členské státy při předcházení veškerým formám závažné mezinárodní trestné činnosti a terorismu a při jejich potírání. Jeho úlohou je napomáhat k vytváření bezpečnější Evropy ve prospěch všech občanů EU podporou donucovacích orgánů EU prostřednictvím výměny a analýzy zpravodajských informací o trestné činnosti.

Rozsáhlé zločinecké a teroristické sítě představují vážnou hrozbu pro vnitřní bezpečnost EU a pro bezpečí a život jejích obyvatel. Největší bezpečnostní hrozby plynou z terorismu, mezinárodního obchodu s drogami, obchodování s lidmi, padělání eura a platebních karet, podvodů, korupce a praní peněz a dále z dalších činností souvisejících s přítomností skupin organizované trestné činnosti v rámci ekonomiky. Hromadí se také nová nebezpečí, a to v podobě kyberkriminality, podvodů v oblasti DPH a další důmyslné trestné činnosti, při níž dochází ke zneužití moderní technologie a svobod, které nabízí vnitřní trh EU. Všechny tyto oblasti byly Radou ministrů Evropské unie vyhlášeny za prioritní.

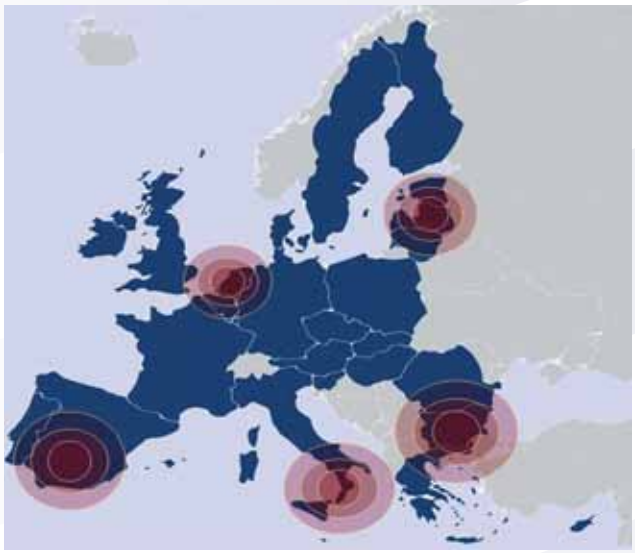

Uzly trestné činnosti jsou definovány posouzením hrozeb organizované trestné činnosti v EU

Europol je díky posílení, k němuž došlo reformou jeho mandátu a možností v roce 2010, průkopníkem nové reakce na tato nebezpečí.

Vizí Europolu je přispívat k bezpečnější Evropě poskytováním nejlepší možné podpory donucovacím orgánům v členských státech. Tohoto cíle dosáhne zajišťováním jedinečného souboru operativních služeb pro Evropskou unii, přičemž se bude rozvíjet jako hlavní:

- středisko poskytující podporu operacím v oblasti prosazování práva,
- centrála pro informace o trestné činnosti a
- středisko pro odborné znalosti v oblasti prosazování práva.

V roce 2010 došlo k přijetí strategie vnitřní bezpečnosti Evropské unie, která je zásadním dokumentem, jenž utváří dlouhodobou politiku EU v oblasti prosazování práva. Strategie vnitřní bezpečnosti mapuje různé aspekty politiky vnitřní bezpečnosti Evropy a uvádí strategické obecné pokyny pro činnost. Strategie byla doplněna sdělením Evropské komise ([1]), které má podporovat provádění této strategie. V oblasti bezpečnosti identifikuje pět cílů. Na tři z nich – totiž zničení zločineckých sítí, předcházení terorismu a bezpečnost kyberprostoru – se ve velkém rozsahu vztahuje mandát Europolu. Konkrétní opatření, která byla Komisí navržena pro splnění uvedených cílů, skutečně odrážejí zavedené odborné znalosti Europolu.

Tyto dva dokumenty dávají Europolu významnou roli při jejich provádění a poskytují významnou příležitost k dalšímu rozvoji v nadcházejících letech. Z dokumentů jako jedna z hlavních koncepcí vyplývá policejní práce vycházející ze zpravodajských informací. Strategie navíc správně určuje úlohu Europolu a uvádí, že jeho hlavním cílem je provádět shromaž-

([1]) Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě – „Strategie vnitřní bezpečnosti Evropské unie: pět kroků směrem k bezpečnější Evropě“ (KOM(2010) 673 v konečném znění).

ďování a výměnu informací a usnadňovat spolupráci mezi donucovacími orgány při jejich boji s organizovanou trestnou činností a terorismem. Strategie rovněž zdůrazňuje úlohu Europolu jako poskytovatele pravidelného posouzení hrozeb.

V roce 2010 provedl externí dodavatel, společnost EPSI Rating, internetový průzkum spokojenosti uživatelů. Výsledky průzkumu svědčily o rostoucí úrovni spokojenosti s Europolem. Hodnocení dosažená v každé oblasti s výjimkou jediné byla vůbec nejvyšší od zavedení průzkumu mezi uživateli Europolu v roce 2002. Všech 57 produktů Europolu bylo hodnoceno kladně.

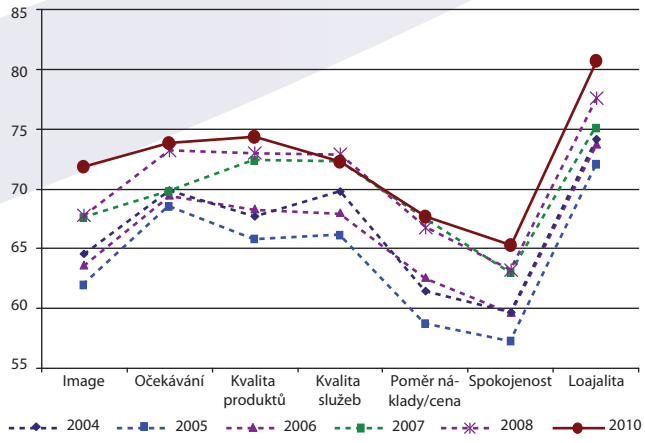

< 60: nízký, 60–75: průměrný, > 75: vysoký/velmi vysoký

Vnímání Europolu jeho uživateli

Zdroj: Průzkum mezi uživateli Europolu v roce 2010

1.2 Zdroje

Europol využívá svých jedinečných možností v oblasti informací a odborných znalostí 698 pracovníků včetně 100 analytiků k identifikaci a sledování nejnebezpečnějších zločineckých a teroristických sítí v Evropě. Donucovací orgány, které při Europolu zastupuje 129 styčných důstojníků Europolu, kteří pracují v součinnosti s vysoce zabezpečeným operačním střediskem služeb Europolu s nepřetržitým provozem a s jeho bezpečnými databázemi, úspěšně zničily řadu zločineckých a teroristických sítí a zatkly tisíce nebezpečných pachatelů trestné činnosti, zajistily miliony eur a zachránily stovky obětí trestné činnosti včetně dětí, které byly obětmi obchodování s lidmi.

Základní údaje o Europolu (2010)

- *Sídlo:* Haag, Nizozemsko
- *Pracovníci:* 698 pracovníků v sídle Europolu včetně 129 styčných důstojníků Europolu
- *Rozpočet:* 92,8 milionu EUR
- *Poskytování služeb:* 27 členských států EU, 500 milionů občanů EU
- *Poskytování podpory:* 12 000 přeshraničních vyšetřování vedených donucovacími orgány

Europol se v roce 2010 stal agenturou EU a je od té doby financován z rozpočtu EU. Při stanovení rozpočtu Europolu hrají svou úlohu správní rada Europolu, Evropská komise, Rada Evropské unie a Evropský parlament. Výchozí rozpočet Europolu na rok 2010 činil 80,1 milionu EUR. V zájmu usnadnění přechodu na formu agentury byly do rozpočtu na rok 2010 začleněny také přidělené prostředky převedené z roku 2009 do roku 2010. Do rozpočtu byly navíc přidány granty od Komise a určité další příjmy. Částka navýšení dosahuje téměř 12,7 milionu EUR, a celkový upravený rozpočet na rok 2010 tak činil 92,8 milionu EUR.

2. Jak Europol funguje

© Fabiana Scarazzato

Mezinárodní zločinecké a teroristické skupiny působí s celosvětovým dosahem a využívají nejnovější techniku. V zájmu zajištění efektivní a koordinované reakce je třeba, aby byl Europol stejně pružný a inovativní a aby zajišťoval aktuální stav svých metod a nástrojů. Europol udržuje moderní databáze a komunikační kanály, které přinášejí možnost rychle a bezpečně provádět ukládání, vyhledávání, vizualizaci, analýzu a propojování klíčových informací. Sběr, analýza a šíření těchto informací znamenají výměnu velkých množství osobních údajů. Při plnění těchto funkcí Europol dodržuje nejvyšší normy ochrany údajů a bezpečnosti údajů.

Všechny databáze a služby Europolu jsou k dispozici 24 hodin denně, sedm dní v týdnu. Na žádost členských států rovněž kdykoli vysíláme odborníky a dáváme své služby k dispozici prostřednictvím mobilní kanceláře na místě.

Operační středisko Europolu s nepřetržitým provozem

Operační středisko Europolu s nepřetržitým provozem je jednotným místem pro výměnu údajů mezi Europolem, členskými státy a třetími stranami. Operační středisko plní pět hlavních rolí:

- Centralizovaná služba křížové kontroly: u příchozích údajů je provedena křížová kontrola srovnáním se všemi stávajícími údaji. Operativní informace se v rámci systému Europolu zpracovávají prostřednictvím analytických pracovních souborů, které se zaměřují na určitou oblast trestné činnosti. V případě zjištění aktivních záznamů v několika analytických pracovních souborech se tyto informace sloučí do jedné analytické zprávy a poskytující straně se poskytne rychlá zpětná vazba se zvýrazněním příslušných souvislostí tak, aby bylo možno zjišťovat nové trendy a vývoj v rámci scény trestné činnosti v EU.
- Nový právní základ Europolu umožňuje zpracování osobních údajů s cílem zjistit, zda jsou tyto údaje důležité pro úkoly Europolu a mohou být zahrnuty do informačního systému Europolu nebo do analytických pracovních souborů.
- Analytická podpora v „tematických“ případech: Europol nyní může urychleně analyzovat případy a údaje procházející napříč několika stávajícími analytickými projekty.
- Komunikace se třetími stranami: operativní středisko zpracovává veškerou výměnu informací se třetími stranami a zajišťuje tak, aby se údaje předávaly dále správnému projektu k dalšímu zpracování a aby původní poskytovatel obdržel včasnou a přesnou odpověď.
- Podpora policejní práce na významných akcích: operativní středisko koordinuje podporu, kterou může Europol poskytovat při policejní práci na významných akcích, např. mezinárodně exponovaných sportovních, ekonomických, politických či kulturních shromážděních, která představují cíl či příležitost pro trestnou činnost či terorismus.

2.1 Síť styčných důstojníků Europolu

Styční důstojníci Europolu zajišťují aktivní propojení mezi sídlem Europolu v Haagu a 27 národními jednotkami Europolu v hlavních městech členských států. Jedná se o jedinečnou síť 129 styčných důstojníků, kteří hrají významnou roli v každodenní činnosti v oblasti prosazování práva tím, že usnadňují výměnu informací a zajišťují podporu a koordinaci probíhajících vyšetřování. Při Europolu rovněž působí styční důstojníci z 10 zemí mimo EU a z organizací, které s Europolem spolupracují na základě dohod o spolupráci. Tuto síť podporují bezpečné komunikační kanály poskytované Europolem. Europol kromě toho přidělil dva styčné důstojníky do Washingtonu DC a jednoho do sídla Interpolu v Lyonu.

© Fotolia

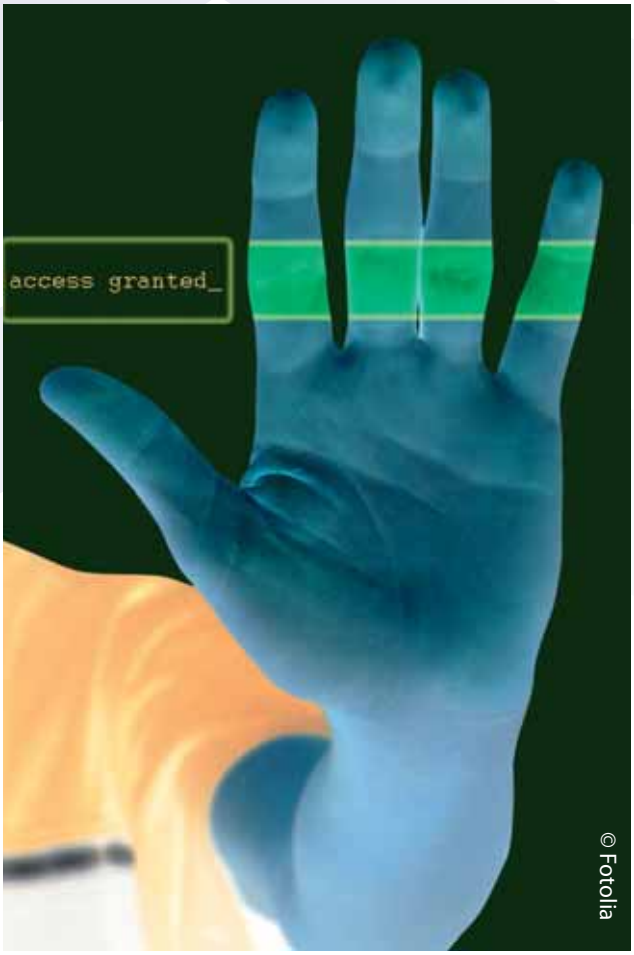

© Fotolia

2.2 Infrastruktura pro bezpečnou komunikaci

Europol v zájmu podpory svých operací a zajištění rostoucí škály operativních a strategických služeb členským státům, třetím státům a třetím stranám neustále udržuje a rozvíjí technicky pokročilou, spolehlivou, účinnou a bezpečnou telekomunikační infrastrukturu.

Páteř infrastruktury Europolu tvoří síť Europolu, která propojuje všechny členské státy a rostoucí počet třetích států a třetích stran, s nimiž Europol uzavřel dohody o spolupráci. Během roku 2010 byla realizována čtyři nová připojení sítě k třetím státům a čtyři upgrady pro zabezpečení služeb extranetu.

Hlavním zájmem Europolu je bezpečnost infrastruktury sítě, protože nejmodernější zabezpečení je základem zachování důvěry mezi všemi stranami, které s Europolem a jeho prostřednictvím sdílejí informace a zpravodajské poznatky.

Operace Phantom

V únoru 2010 Europol pomáhal německé policii při zatčení pěti organizátorů nelegálního přistěhovalectví včetně tří hlavních podezřelých. V průběhu operace vyšetřovatelé prohledali 18 objektů v Berlíně, Braniborsku a Sasku. Kromě důkazních materiálů bylo zajištěno přes 55 000 EUR v hotovosti, několik počítačů, krátká palná zbraň a kokain. V průběhu domovních prohlídek bylo zjištěno devět nelegálních přistěhovalců z Vietnamu.

Vyšetřování, které bylo podporováno Europolem, se zaměřilo na více než 20 podezřelých, kteří pašovali nelegální přistěhovalce se „zárukou", že tito přistěhovalci dorazí do cílové destinace i v případě neúspěšných předchozích pokusů o převedení. Celá cesta v ceně přibližně 10 000 EUR trvala od několika dnů po řadu týdnů. Rodiny nelegálních přistěhovalců na financování cesty často prodaly své nemovitosti či majetek.

© Bernhard Gorholt

V některých případech přistěhovalci pro financování další cesty do západní Evropy – většinou do Francie a Spojeného království – nezákonně prodávali různé zboží jako např. cigarety. Podle zpráv některých převedených přistěhovalců Vietnamci považují Spojené království za destinaci snů, protože si zde mohou snadno vydělávat peníze jako zahradníci péčí o nezákonné pěstírny konopí a jejich ochranou.

Toto vyšetřování se zaměřilo na zločineckou síť působící v celé Evropě. Souběžná vyšetřování prováděla Česká republika, Francie, Maďarsko, Slovensko a Spojené království. Této rozsáhlé operace se účastnilo více než 250 vyšetřovatelů německé spolkové policie a berlínské policie.

V operativním koordinačním středisku byli přítomni odborníci Europolu, kteří zde vzhledem k velkému počtu provedených domovních prohlídek poskytovali podporu v oblasti technických odborných znalostí a operativní analýzy. Během fáze vyšetřování Europol připravil několik zpravodajských hlášení a usnadnil výměnu zpravodajských informací, což rovněž vedlo ke zjištění nových zločineckých vazeb.

2.3 Informační systém Europolu

Primárním účelem informačního systému Europolu je zjišťovat shody mezi údaji, kterými přispívají různé členské státy a třetí strany.

Nejvíce údajů do systému poskytlo Německo následováno Francií, Belgií, Europolem (za třetí strany) a Španělskem. Je třeba uvést, že valná většina údajů byla do informačního systému Europolu vložena prostřednictvím systémů pro automatické načítání údajů.

Začátkem roku 2010 byla nasazena nová verze systému. Nejdůležitější změnou bylo automatické uplatňování kódů pro zpracování. To dává členským státům možnost sdílet citlivější informace za opti-

málních podmínek pro ochranu jejich údajů. Značný pokrok byl mimo to učiněn za účelem podpory zavádění nástrojů pro automatické načítání údajů v členských státech. V roce 2010 zavedly své systémy pro automatické načítání údajů Polsko a Spojené království. Celkový počet členských států, které nyní mají možnost automaticky načítat údaje do systémů Europolu, se zvýšil na 12. Několik dalších zemí se na zavedení tohoto nástroje připravuje.

Informační systém Europolu (prosinec 2010)

Obsah:
- 174 459 objektů
- 35 585 osob

Ve srovnání s prosincem 2009 se počet objektů v informačním systému Europolu zvýšil o 28 %.

Hlavní oblasti trestné činnosti:
- obchod s drogami, 26 % všech objektů
- obchodování s lidmi, 24 %
- padělání peněz, 20 %
- loupež, 9 %
- podvody, 4 %

Využití:
- v roce 2010 bylo provedeno 137 339 vkladů nových údajů do informačního systému Europolu
- v roce 2010 bylo provedeno 147 345 hledání v systému

Manipulační kódy

Manipulační kódy jsou prostředky pro ochranu zdroje informací. Kódy zajišťují zabezpečení informace a její bezpečné a odpovídající zpracování v souladu s přáním vlastníka informace a při úplném dodržení vnitrostátních právních předpisů členských států. Manipulační kódy označují, jak lze s danou informací nakládat a kdo k ní bude mít v budoucnu přístup.

2.4 Nástroj pro výměnu informací po zabezpečené síti

Nástroj pro výměnu informací po zabezpečené síti (*Secure Information Exchange Network Application* – SIENA) je nástroj nové generace, který je navržen tak, aby umožňoval rychlou, bezpečnou a uživatelsky vstřícnou komunikaci a výměnu operativních a strategických informací a zpravodajských poznatků souvisejících s trestnou činností mezi Europolem, členskými státy a třetími stranami, které mají s Europolem uzavřenu dohodu o spolupráci.

Výměna informací prostřednictvím aplikace SIENA (2010)

- otevřeno 11 738 nových případů, měsíční průměr: 978
  → oproti roku 2009 nárůst o 12 %,
- 29 % nových případů se týkalo drog, za nimiž následovaly podvody (16 %), padělání peněz (13 %), nelegální přistěhovalectví (9 %) a ostatní podvodné platební prostředky (8 %),
- mezi členskými státy, Europolem a třetími stranami bylo vyměněno 250 978 operativních zpráv; měsíční průměr: 20 940.

Aplikace SIENA se používá od 1. července 2009. Při návrhu a fungování aplikace SIENA byl kladen značný důraz na ochranu údajů a na důvěrnost tak, aby byla zajištěna shoda se všemi právními požadavky. Stejně tak byla za důležitou považována bezpečnost a byla přijata veškerá nezbytná opatření, která umožní bezpečnou výměnu vyhrazených informací. Dále bylo přihlédnuto k osvědčeným postupům v oblasti výměny informací pro účely prosazování práva, jako např. ke spolehlivosti a k užívání kódů pro zpracování a hodnocení, které stanoví podmínky pro použití.

Aplikace SIENA byla již od počátku navržena tak, aby usnadňovala komunikaci mezi národními jednotkami Europolu, styčnými kancelářemi členských států a Europolem. V roce 2010 byla aplikace SIENA upravena tak, aby mohla být rozšířena o donucovací orgány EU a spolupracující partnery, jako jsou Eurojust, Interpol, Austrálie, Kanada, Norsko, Švýcarsko a Spojené státy americké. V současné době probíhá náběh zajištění přístupu, jenž bude zahrnovat odbornou přípravu a bezpečná rozšíření sítě.

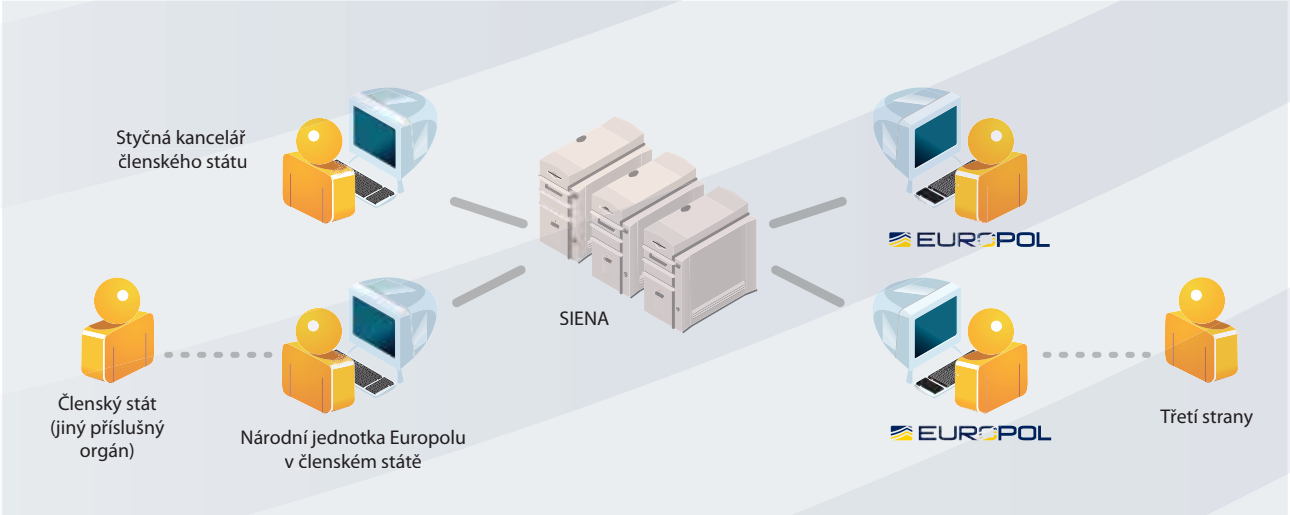

Bezpečnou výměnu informací souvisejících s trestnou činností zajišťuje Europol prostřednictvím aplikace SIENA

Komentáře vnějších uživatelů aplikace SIENA

„Jde o velmi kvalitní produkt s poměrně významnými zlepšeními.“ (Francie)

„Pokročilé funkce v oblasti vyhledávání a statistiky se nám budou více než hodit…“ (Francie)

„Líbí se mi funkce vyhledávání a statistik, jsou opravdu nové a celkově jde o vývoj správným směrem…“ (Švédsko)

„Aplikace SIENA 2.0 představuje oproti první verzi zlepšení.“ (Nizozemsko)

2.5 Analytický systém

2.5.1 Operativní analýza

Analýza je základním kamenem všech moderních činností vycházejících při prosazování práva ze zpravodajských informací a je rozhodující pro všechny činnosti Europolu. Naše analytické možnosti se zakládají na pokročilé technologii upravené pro potřeby prosazování práva. Analytici zaměstnaní při Europolu využívají nejmodernější metodiky a techniky, které napomáhají při zjišťování chybějících článků v přeshraničních vyšetřováních v EU. Analytici pracují s analytickými pracovními soubory, které jsou zaměřeny na konkrétní témata, s cílem poskytovat informace operacím probíhajícím v členských státech EU, přičemž tyto informace často představují průlom pro řadu mezinárodních vyšetřování.

© Fotolia

Analýza sociálních sítí

Europol zavedl moderní analýzu sociálních sítí jako inovativní způsob, jak provádět analýzu zpravodajských informací a podporovat vyšetřování týkající se organizované trestné činnosti a terorismu.

Analytici zpravodajských informací jsou nyní schopni používat matematické algoritmy s cílem zmapovat a změřit složité a/nebo rozsáhlé datové soubory a rychle identifikovat klíčové aktéry, skupiny cílových podezřelých a další skryté vzorce, které by jinak zůstaly bez povšimnutí. Analýza sociálních sítí je cenným přístupem, jenž doplňuje klasické techniky analýzy vazeb, zvyšuje kvalitu zpravodajských hlášení a napomáhá ke stanovení priorit vyšetřovací práce.

Analytický systém Europolu je operativní informační systém, jenž shromažďuje údaje, kterými přispěly zúčastněné strany Europolu.

Jednotlivé součásti analytického systému nabízejí tyto výhody:

- centralizace a řízení informací,
- uzpůsobená řešení pro vyhledávání prostřednictvím nástrojů pro prohledávání textu a
- analytické možnosti prostřednictvím široké škály analytických nástrojů.

Systémy Europolu jsou vzájemně propojeny, což znamená, že veškeré informace vložené do jednoho systému lze rovněž zjistit v systémech ostatních.

Počítačová forenzní síť

Během roku 2010 Europol dokončil počáteční zavádění moderního prostředku pro extrakce a analýzy informací týkajících se trestné činnosti z digitalizovaných dat. Možnost účinně zjišťovat relevantní informace z nesmírného objemu počítačových dat při zachování platnosti těchto informací u soudu se v boji s trestnou činností stává významnou zbraní. Prostřednictvím tohoto nového technického řešení může nyní Europol nabízet evropským subjektům působícím v oblasti prosazování práva kvalitní službu, která tyto informace zjistí a zpracuje, přičemž došlo k radikálnímu zvýšení objemu dat, který lze zpracovat. Tuto centrálně poskytovanou službu doplňuje možnost podporovat příslušné orgány na místě prostřednictvím místního nasazení mobilní sady nástrojů, kterou obsluhuje příslušný odborník a která slouží k forenzní práci s počítačovými daty.

2.5.2 Strategická analýza

Strategická analýza je dalším významným aspektem analytických činností Europolu.

Posouzení hrozeb organizované trestné činnosti (OCTA), od roku 2006

Zpráva OCTA je nejdůležitějším strategicko-analytickým dokumentem, jenž Europol vypracovává. Jde o dokument, na němž Rada Evropské unie zakládá své priority a doporučení pro boj s organizovanou trestnou činností v Evropě. Zpráva OCTA, která se připravuje v souladu se zásadami policejní práce vycházející ze zpravodajských informací, se považuje za průkopnický projekt a za svůj krátký život zavedla inovativní koncepce – například uzly trestné činnosti a typologii skupin organizované trestné činnosti – které byly přijaty a převzaty na politické, donucovací i akademické úrovni. V roce 2013 bude zpráva OCTA nahrazena zdokonalenou publikací – Posouzení hrozeb závažné a organizované trestné činnosti (SOCTA).

Projekt Harmony a politický cyklus

Projekt Harmony probíhal od října 2009 do prosince 2010 a byl financován Evropskou komisí. Projekt vedla Belgie v partnerské spolupráci s Europolem, Nizozemskem a Spojeným královstvím. Hlavním cílem projektu byl přezkum a posílení evropského modelu kriminálního zpravodajství o trestné činnosti. Europol se projektu Harmony po celou dobu aktivně účastnil a významnou měrou přispěl k celkové kvalitě vyvinutého mechanismu.

První dvouletý politický cyklus, jenž slouží jako pilotní, bude zahájen zveřejněním zprávy OCTA v květnu 2011. Při předložení zprávy OCTA Europol také přednese závěry a seznam prioritních oblastí trestné činnosti a možných opatření, která mají být přijata. Po předložení zprávy budou následovat závěry Rady týkající se priorit v oblasti organizované trestné činnosti. Plný čtyřletý politický cyklus bude zahájen v roce 2013 a závěry Rady budou vycházet z prvního posouzení hrozeb závažné a organizované trestné činnosti (SOCTA), které vypracuje Europol.

Významnou roli bude v politickém cyklu hrát stálý výbor pro vnitřní bezpečnost (COSI). Výbor by měl podporovat Radu při její volbě priorit a při přijímání víceletých strategických plánů a ročních operativních akčních plánů s cílem dosáhnout cílů, o nichž rozhodne Rada. Vzhledem k tomu, že se Europol na jednání výboru aktivně podílí, lze v rámci procesu tvorby politiky plně využít jeho zvláštních odborných znalostí.

Zpráva o stavu a vývoji terorismu v EU (TE-SAT), od roku 2007

Europol v roce 2010 vypracoval svou čtvrtou výroční Zprávu o stavu a vývoji terorismu v EU (TE-SAT). Tato zpráva informuje Evropský parlament a Radu o fenoménu terorismu v EU z hlediska prosazování práva.

Zpráva TE-SAT je neutajovaným dokumentem, jenž vychází z informací poskytnutých členskými státy EU, třetími státy a partnerskými organizacemi, jako je Eurojust.

Zpráva z roku 2010 poukázala na pokračující snižování počtu útoků spáchaných v EU v souvislosti s terorismem, avšak varovala před snížením ostražitosti. Cílem islámských teroristů uvnitř EU i mimo ni nadále bylo působit bezohledné hromadné ztráty, jak prokázal pokus radikalizovaného státního příslušníka Nigérie způsobit výbuch amerického linkového letadla směřujícího 25. prosince 2009 z Amsterodamu do Detroitu. Jedním z trendů terorismu, jenž označuje zpráva TE-SAT 2010, je skutečnost, že islámskou teroristickou činnost stále větší měrou páchají samostatně jednající seberadikalizované osoby, často na základě samostudia. Zpráva dále naznačila, že v EU dochází k nárůstu levicového a anarchistického terorismu.

Posouzení hrozeb ruské organizované trestné činnosti (ROCTA), od roku 2008

Toto konkrétní posouzení hrozeb se zabývá aktuálními a předpokládanými hrozbami ruské organizované trestné činnosti v rámci Evropské unie. Zpráva z roku 2010 dospěla k závěru, že ruská organizovaná trestná činnost má důležitou úlohu na několika kriminálních trzích v EU. K hlavním trhům, na nichž je patrný jejich vliv jak v EU, tak mimo ni, patří praní peněz, obchodování s lidmi, zbraně, drogy, pašování cigaret, podvody a hospodářská trestná činnost. Finanční sektor značně usnadňuje ruskou organizovanou trestnou činnost, u níž se zdá, že upřednostňuje a zneužívá jistá finanční a extrateritoriální střediska a banky a finanční instituce v rámci EU i mimo ni k usnadnění trestné činnosti a k legalizaci výnosů z trestné činnosti.

Posouzení hrozeb organizované trestné činnosti týkající se západní Afriky (OCTA-WA), 2009

Tato zpráva uznává rostoucí hrozbu organizované trestné činnosti ze západní Afriky, zejména pak její dopad na vnitřní bezpečnost EU. Označuje hlavní rysy této hrozby a nabízí náhled na její účinné potírání. Zpráva tak hodnotí hlavní aktivity organizované trestné činnosti, které spojují stav trestné činnosti v západní Africe a v EU, zejména pak v oblastech obchodu s drogami, obchodování s lidmi, nelegálního přistěhovalectví a podvodů. Rovněž popisuje hlavní typy skupin organizované trestné činnosti v západní Africe a jejich vazby na dynamiku organizované trestné činnosti v Evropské unii.

Díky strategicko-analytickým produktům, jako jsou OCTA, ROCTA, OCTA-WA a TE-SAT, se poskytuje vyšší podpora činitelům s rozhodujícími pravomocemi, kteří ve složité oblasti organizované trestné činnosti a terorismu identifikují konkrétní priority. Na základě politických pokynů mohou příslušníci donucovacích orgánů následně upravovat svou operativní práci ve vnitrostátním, regionálním a místním měřítku. Mohou rovněž využívat stávajících mechanismů regionální spolupráce, které ztělesňuje Europol, pracovní skupina pro Baltské moře nebo Iniciativa pro spolupráci v jihovýchodní Evropě (SECI). Na základě Lisabonské smlouvy se význam komplexních posouzení hrozeb neustále zvyšuje, a Europol se tak stává významným subjektem přispívajícím do procesu tvorby politik.

V nedávné době byl zřízen tým Europolu pro vyhledávání, analýzu a oznamování (SCAN), jehož cílem je poskytovat příslušným vnitrostátním orgánům EU další strategický produkt: včasné výstrahy před novými hrozbami organizované trestné činnosti. V roce 2010 předložil tým SCAN šest oznámení hrozeb, tzv. „OC-SCAN". Tato posouzení byla zahájena na základě přijetí výstrah a počátečních hlášení hrozeb, které poskytly orgány v České republice, Dánsku, Finsku a Chorvatsku a které se řídily prioritami španělského a belgického předsednictví EU.

Oznámení hrozeb OC-SCAN, která byla vydána v roce 2010, se týkala těchto témat:

- **Rozšiřování motocyklového klubu Hells Angels do jihovýchodní Evropy.** Motocyklový klub Hells Angels (HAMC) značně rozšířil svou přítomnost ve východní Evropě. Hells Angels v posledních několika letech velice rychle pronikli do jihovýchodní Evropy, zejména do Turecka a Albánie. Hells Angels v jihovýchodní Evropě získali územní vliv a navázali při tom těsné vztahy s místními nezákonnými motocyklovými gangy v Albánii, Bulharsku a v bývalé Jugoslávské republice Makedonii a zřídili vlastní pobočku v Turecku. Členové HAMC, kteří nyní mají základnu v jihovýchodní Evropě, jsou schopni zapojit se do obchodu s drogami na tzv. balkánské cestě.

© Europol

- **Zapojení pouličních gangů do aktivit organizované trestné činnosti v EU.** Vzrůstající mezinárodní rozměr některých pouličních gangů představuje přeshraniční hrozbu. Zejména skupiny, jako jsou *Latin Kings* (v jihovýchodní Evropě) a *Black Cobra* (v severní Evropě), jsou schopny zabývat se organizovanou trestnou činností jako pouliční gangy vyšší úrovně. Vazby na skupiny organizované trestné činnosti kromě toho také v EU vykazuje řada pouličních gangů nižší úrovně.

- **Nezákonné obchodování s těžkými palnými zbraněmi a jejich vnitřní oběh v EU.** Toto oznámení hrozby odhalilo stoupající míru držení těžkých palných zbraní skupinami organizované trestné činnosti. Jejich ochota používat palné zbraně v obydlených oblastech představuje značnou hrozbu jak pro širokou veřejnost, tak pro příslušníky donucovacích orgánů. Ačkoli většina skupin organizované trestné činnosti dává přednost krátkým palným zbraním, dochází k nárůstu použití těžkých palných zbraní, jako jsou útočné pušky (např. AK-47), a výbušných zařízení. V současnosti se sice zdá, že množství těžkých palných zbraní, které jsou v EU v oběhu, tuto poptávku uspokojuje, ale dodavatelé v jihovýchodní Evropě jsou schopni případný nárůst poptávky pokrýt. Skutečnost, že kalašnikov nebo raketomet si lze v některých částech EU opatřit již za 300 až 700 EUR, naznačuje, že jsou tyto zbraně pachatelům trestné činnosti snadno dostupné.

- **Diverzifikace využití lehkých letadel pro nedovolené obchodování.** Kromě obchodu s drogami směrem do Evropské unie a v rámci ní se lehká letadla používají k usnadnění nelegálního přistěhovalectví, převádění obětí obchodování s lidmi, obchodu s palnými zbraněmi a k přepravě diamantů a větších objemů hotovosti pro účely praní peněz. Nárůst využití lehkých letadel pro nezákonný obchod je usnadněn tím, že neexistují sledování a sankce pokrývající celou EU.

- **Systematické zneužívání nezletilých mobilními (kočovnými) skupinami organizované trestné činnosti v celé EU.** Zvyšuje se intenzita násilí a zastrašování, které tyto skupiny používají pro ovládání a zneužívání nezletilých, včetně extrémních forem násilí, jako jsou pohlavní zneužívání a mučení. Ačkoli přesný rozsah této hrozby není znám, existuje řada případů nezletilých, s nimiž se obchoduje za účelem sexuálního a pracovního vykořisťování. Tyto skupiny spolupracují s jinými, zejména se zprostředkovateli v klíčových zdrojových regionech, a pravidelně stěhují nezletilé mezi různými skupinami s cílem zajistit neustálý přísun obětí a snížit riziko odhalení ze strany donucovacích orgánů.

Boj Europolu proti pašování cigaret

Europol podporuje donucovací orgány v předcházení a boji proti aktivitám skupin organizované trestné činnosti, které se zabývají nezákonnou výrobou cigaret a tabákových výrobků a obchodováním s nimi. Nedovolený obchod s tabákem stojí EU na ušlých příjmech každoročně přibližně 10 miliard EUR.

Padělané a pašované tabákové výrobky se prodávají na otevřených trzích a zákazníci si často nejsou vědomi, že kupují nezákonné výrobky. Peníze, které platí, směřují přímo skupinám páchajícím trestnou činnost a financují se z nich další oblasti závažné organizované trestné činnosti a terorismus.

Za účelem zvýšení zisků se nezákonný tabák vyrábí pomocí levných materiálů a s minimálními zdravotními ohledy a kontrolou jakosti. Kuřákům se tak prodávají tyto cigarety namísto pravých výrobků, které musí splňovat jisté normy. U zachycených padělaných cigaret bylo zjištěno, že obsahují roztoče, vajíčka hmyzu, plísně a dokonce lidské výkaly.

© Fotolia

Operace Forecourt

Zpravodajské informace naznačovaly, že jistá skupina organizované trestné činnosti využívá řidiče, kteří pracují pro legální přepravní společnost, k přepravě nedovolených tabákových výrobků do Spojeného království. Řidiči na cestě do Spojeného království zastavovali v Lucembursku, kde nakládali tabák na balení cigaret. K usnadnění dovozu využívali jako krytí svá firemní vozidla a časté cesty do Spojeného království.

Europol analyzoval klíčové příspěvky v podobě zpravodajských informací, které přesně určily způsob provedení používaný pachateli trestné činnosti a které napomohly zjistit zdroj dodávek tabáku a dotyčné osoby a vozidla.

Operace byla završena dvěma zatčeními a záchytem téměř dvou tun tabáku na balení cigaret ze strany orgánů Spojeného království. Zabránilo se tak celní a daňové ztrátě ve výši přibližně 277 000 EUR.

EuVID

EuVID je operativní nástroj pro prosazování práva, jenž usnadňuje identifikaci vozidel a dokladů vozidla. Projektu EuVID se účastní Francie, Itálie, Německo, Rakousko, Švédsko a Europol.

EuVID v současné době obsahuje informace o 83 různých značkách a typech vozidel, informace o pravých dokladech vozidla z 55 zemí, katalog klíčů vozidel a pokyny pro vyšetřování trestné činnosti související s motorovými vozidly. EuVID je zpřístupněn pro společné operace a používá se jako základ pro odbornou přípravu v oblasti identifikace vozidel.

© Fotolia

2.5.3 Odborná příprava v oblasti analýzy

Europol nabízí nový dvoutýdenní kurz odborné přípravy v oblasti analýzy s názvem „Odborná příprava v oblasti operativní integrované analýzy". Pro splnění rostoucích požadavků členských států vyvinul tým odborné přípravy v oblasti analýzy dvě verze této odborné přípravy – jednu pro analytiky a specialisty pracující při Europolu a druhou s přihlédnutím ke koncepci „školení školitelů". Druhá zmíněná verze je konkrétně určena pro potenciální školitele v členských státech tak, aby zahrnovala nezbytné prvky cyklu zpravodajských informací a zvláště se zaměřila na analýzu.

Europol již uskutečnil pět kurzů pro celkem 58 školitelů z 28 různých zemí v Evropě a dále pro frekventanty z Austrálie a Spojených států amerických. Řada členských států využila materiály, metody a cvičení z odborné přípravy pořádané Europolem pro přípravu vlastních kurzů operativní analýzy. Během roku 2010 byly upraveny kurzy odborné přípravy v oblasti finanční analýzy a strategické analýzy pro operativní pracovníky Europolu. Tyto dvoutýdenní kurzy budou nyní v roce 2011 rovněž nabízeny analytikům z členských států.

2.6 Středisko EU pro odborné znalosti v oblasti prosazování práva

V zájmu posílení své pozice jako platformy pro specializované oblasti a s cílem usnadnit sdílení znalostí a komunikaci s různými odbornými komunitami Europol vyvinul Platformu Europolu pro odborníky (*Europol Platform for Experts* – EPE). Vizí EPE je představovat bezpečné prostředí pro specialisty z různých oblastí prosazování práva a umožňovat jim sdílet – v rámci jejich příslušných komunit – znalosti, osvědčené postupy a neosobní údaje o trestné činnosti. Platforma EPE byla v listopadu 2010 zpřístupněna na internetu. Byla vyvinuta nejen pro publikaci dokumentů, ale jejím smyslem je také podněcovat on-line spolupráci oprávněných uživatelů díky sadě nástrojů zaměřených na součinnost.

Během roku 2010 Europol připravil vytvoření řady platforem pro odborníky na rok 2011, a to zejména v oblasti:

- sexuálního vykořisťování dětí,
- přeshraničního sledování a kontrolovaných dodávek,
- kyberkriminality (I-FOREX),
- vyšetřování vražd,
- únosů, braní rukojmí a vydírání,
- padělání peněz a podvodů týkajících se platebních karet (PaySafe),
- ochrany svědků.

Připravuje se rovněž migrace komunikační platformy Atlas na platformu EPE pro speciální operace a protiteroristické jednotky.

2.6.1 Evropská síť poradních týmů

Evropská síť poradních týmů (EuNAT) sestává z poradních týmů a útvarů krizového řízení při donucovacích orgánech. Tyto týmy a útvary poskytují strategické

a/nebo taktické poradenství, koordinaci a podporu při vyšetřování únosů, braní rukojmí a vydírání.

EuNAT trvale napojuje poradní týmy na Europol s cílem usnadnit okamžitou mezinárodní spolupráci v reakci na rizika představující ohrožení životů. Tato síť v této konkrétní oblasti sdílí osvědčené postupy a vyvíjí normy v celé EU.

2.6.2 Práce s informátory

Informátor má v činnosti policie zásadní význam. Je pravděpodobné, že zapojení informátora do rané fáze procesu shromažďování zpravodajských informací o trestné činnosti povede k úspěšnému výsledku vyšetřování. Kvalita shromážděných zpravodajských informací je přímo úměrná kvalitě informátora.

Závažná organizovaná trestná činnost není omezena státními hranicemi, a informátoři tak mohou poskytovat zpravodajské informace, které podpoří prosazování práva v řadě zemí.

Stávající právní situace v rámci EU není z hlediska využívání informátorů jednotná, ačkoli spolupráce s informátory je běžnou a rozšířenou praxí.

2.6.3 Přeshraniční sledování a sledování zásilky

Využití tajného sledování je jedním z klíčových moderních vyšetřovacích nástrojů pro získání rozhodujících informací o zločineckých strukturách. Vzhledem k nadnárodnímu charakteru moderních skupin organizované trestné činnosti se donucovací orgány stále více setkávají s případy přeshraničního pozorování a sledování, které jsou problematické na právní i operativní úrovni.

Europol je členem pracovní skupiny pro přeshraniční sledování, jejímž smyslem je podporovat mezinárodní spolupráci a poskytovat fórum pro rozvoj bezpečných a účinných technik sledování pro účely prosazování práva.

Dalším klíčovým vyšetřovacím nástrojem je nasazení a systematické operativní využívání metod tajného sledování v souvislosti se sledovanými zásilkami. Pro účely informování odborníků o problémech, k nimž může při přeshraniční spolupráci dojít, je na nosiči CD-ROM k dispozici kompilace právních předpisů, které se v různých členských státech týkají sledovaných zásilek.

2.6.4 Ochrana svědků

Ochrana svědků je jedním ze základních kamenů boje proti organizované trestné činnosti a terorismu, přičemž síť Europolu pro ochranu svědků je největší na světě. Služby Europolu v oblasti ochrany svědků zahrnují:

- harmonizaci různých vnitrostátních programů,
- rozvoj nových útvarů a programů pro ochranu svědků,
- standardizaci procesů, jako např. přesídlování svědků a
- vzdělávání příslušníků služeb pro ochranu svědků.

Kurz vyššího vzdělávání v oblasti ochrany svědků

Tento projekt Spojeného království a Europolu vůbec poprvé přináší standardizovaný vzdělávací program pro ochranu svědků na evropské úrovni. Dvoutýdenní kurz bude zahájen v roce 2011.

2.6.5 Pracovní skupina Europolu pro vraždy

V roce 2009 Spojené království navrhlo zřídit při Europolu kontaktní místo pro záležitosti související s vraždami. V roce 2010 tento návrh podpořili vedoucí národních jednotek Europolu. Pracovní skupina bude odbornou autoritou pro strategické otázky související s vraždami a bude vycházet z intenzivního zapojení odborníků z praxe s využitím propojené sítě evropských vyšetřovatelů vražd.

Další důležitou součástí návrhu bylo zřízení centrálního úložiště znalostí o stanovených tématech souvisejících s vraždami. Předmětem zájmu budou především:

- sérioví vrazi,
- vraždy související s organizovanou trestnou činností,
- zvláštní způsoby provedení trestného činu v případech, jako například vraždy ze cti či vraždy ve školách a
- nové trendy v dané oblasti a nové techniky vyšetřování.

Těchto cílů bude dosaženo rozvojem technických řešení na podporu sítí založených na internetu a určených pro výměnu informací, osvědčených postupů a pro komunikaci mezi odborníky.

2.7 Ochrana údajů

Europol má jeden z nejsilnějších režimů ochrany údajů v oblasti prosazování práva. Inspektor ochrany údajů Europolu zajišťuje dodržování právních předpisů v rámci ochrany údajů, včetně zpracování údajů souvisejících s pracovníky Europolu. Hlavní úlohou tohoto útvaru je vytvořit na míru šitý politický rámec, jenž slouží potřebám operativních jednotek a zároveň ve všech oblastech ochrany údajů chrání základní práva subjektů údajů.

Rámec auditorské činnosti je nyní stanoven politikou Europolu pro provádění auditů ochrany údajů. V této souvislosti dále inspektor ochrany údajů vypracoval tzv. „politiku pro kontrolu vyhledávání“, která poskytuje podrobné informace o mechanismech kontroly zákonnosti vyhledávání osobních údajů v systémech Europolu. Jak stanoví článek 18 rozhodnutí Rady o Europolu a s ním související prováděcí rozhodnutí správní rady, uvedená politika stanoví přesné požadavky pro záznamy o kontrole ochrany údajů a pro auditní stopy.

Zpracování osobních údajů Europolem probíhá na základě požadavků pro bezpečnost údajů, které byly začleněny do systému v souladu s novými pravidly pro důvěrnost informací.

U údajů souvisejících s pracovníky se inspektor ochrany údajů zaměřuje na zpracovávání související s personálními a bezpečnostními otázkami. Poskytuje oddělením Europolu podporu při vypracovávání oznámení o ochraně údajů.

Některá zpracování, která by mohla představovat zvláštní rizika pro práva a svobody subjektů údajů, podléhají předběžné kontrole společným kontrolním orgánem. V roce 2010 předložil inspektor ochrany údajů společnému kontrolnímu orgánu několik ozná-

mení s žádostí o stanovisko. Na konci roku vydal společný kontrolní orgán stanoviska k těmto oznámením o „předběžné kontrole“:

- proces rozvoje a hodnocení zaměstnanců a
- proces náboru a výběru.

Jak předpokládá rozhodnutí Rady o Europolu, inspektor ochrany údajů předloží podrobnou zprávu o činnosti za rok 2010.

© Fotolia

3. Operativní činnosti Europolu

Jedním z klíčových cílů Europolu je poskytovat donucovacím orgánům EU nepřetržitou operativní podporu. Tato podpora se zajišťuje v oblastech, které spadají do mandátu Europolu, a také v horizontálních případech vedoucích napříč několika oblastmi trestné činnosti.

Operativní podporu členských států lze rozšířit vysláním mobilní kanceláře Europolu s příslušnými analytiky a odborníky s cílem poskytovat pomoc na místě v členských státech.

Mobilní kancelář: aktivní spojení s centralizovanými databázemi a odbornými platformami Europolu

Europol vyvinul výkonné řešení v podobě mobilní kanceláře, které pracovníkům Europolu umožňuje přístup ke kompletní škále nástrojů pro vyhledávání a analýzu informací z jakéhokoli vzdáleného místa s využitím nejpřísnějších bezpečnostních standardů. V roce 2010 Europol provedl rozsáhlá zlepšení své mobilní kanceláře a umožnil tak mnohem vyšší pružnost a rychlost nasazení.

Operativní podpora poskytovaná členským státům v roce 2010

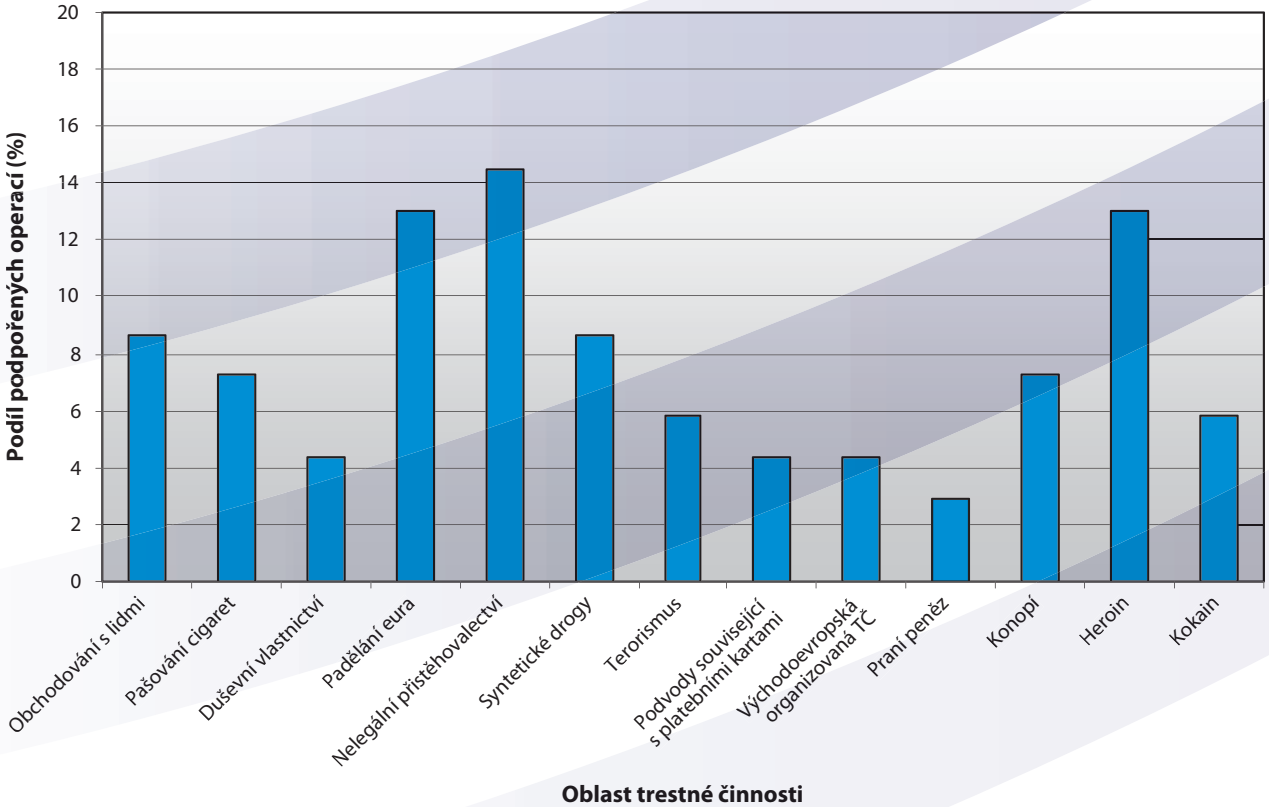

Zdroj: Průzkum mezi uživateli Europolu v roce 2010

V roce 2010 Europol vyhradil částku 200 000 EUR na finanční podporu operativních schůzek. Díky tomuto novému nástroji byly při téměř 70 operacích pokryty cestovní výdaje delegátů členských států EU a v příslušných případech také třetích zemí.

Operativní podpora ze strany Europolu

Typ operativní podpory	Počet případů
Forenzní/technická podpora ([2])	125
Operativní analýza	78
Finanční podpora operativních schůzek	60 ([3])
Finanční podpora vyšetřování (padělání eura)	35 ([4])
Pořádané operativní schůzky	33
Mobilní kancelář (analýza na místě)	31
Koordinace	23

Zdroj: Průzkum mezi uživateli Europolu v roce 2010

Komentář odborníků a vyšetřovatelů z evropských donucovacích orgánů

„Nemohu si stěžovat na žádný aspekt práce, kterou Europol v našem zastoupení v průběhu tohoto vyšetřování odvedl. Zprávy měly správný formát, správný rozsah a vynikající obsah, a to až do té míry, že jsme přemýšleli nad využitím některých materiálů jako důkazů.“ (vyšetřovatel, Spojené království)

„Při těchto vyšetřováních se prokázalo, že Europol funguje jako vynikající ‚brána‘ k informacím pro různé země. Komunikace byla velmi účinná. Provedená analýza nám mnohé objasnila.“ (vyšetřovatel, Rakousko)

„… Europol je ideální platformou pro výměnu zpravodajských informací mezi 27 členskými státy.“ (odborník, Belgie)

„Jednalo se o složité vyšetřování s vazbami na mnoho různých zemí a s řadou podezřelých. Analytici analytického pracovního souboru Sustrans této cílové skupině věnovali spoustu času a energie a bylo dosaženo velmi úspěšného výsledku. Zaslouží si velké uznání za pomoc, kterou v tomto případu poskytli členským státům.“ (odborník, Irsko)

„Rychlá mezinárodní výměna a zjištění vazeb mezi několika mezinárodními vyšetřováními.“ (vyšetřovatel, Belgie)

„Práce analytického pracovního souboru byla velmi důležitá a zvýšila hodnotu vyšetřování.“ (vyšetřovatel, Francie)

([2]) Například technická zkoumání tiskařských strojů užívaných pro padělání (71 žádostí).

([3]) Celková suma uhrazená do konce prosince 2010 činila 106 349 EUR. Vyčleněno bylo dalších 102 650 EUR, a míra naplnění disponibilního rozpočtu (209 000 EUR) tak činí 100 %.

([4]) 157 414 EUR.

Operace Athena II

V dubnu 2010 podporovali dva pracovníci Europolu a mobilní kancelář španělské Generální ředitelství cel při operaci Athena II.

Operace Athena II byla společnou celní operací zaměřenou na přeshraniční pohyb hotovosti a dalších peněžních nástrojů využívaných zločinnými spolčeními pro financování jejich trestné činnosti a pro legalizaci výnosů z trestné činnosti.

Operace se účastnily celní správy z 19 členských států EU a třetích zemí (a to z Alžírska, Maroka, Norska, Spojených států amerických a Tuniska) společně s mezinárodními agenturami, jako jsou Europol, Interpol a Světová celní organizace.

Tato operace vedla k:

- vydání výstražných hlášení (zprávy o osobách, které prohlásily, že cestují s více než 10 000 EUR, a dále upozornění na podezřelé pohyby hotovosti),
- vydání hlášení o záchytu (používají se k oznamování zjištění a záchytů hotovosti nebo jiných peněžních nástrojů ve výši nad 10 000 EUR),
- záchytům hotovosti v celkové výši 5,5 milionu EUR a k peněžním výstrahám, které činily 26,5 milionu EUR,
- vypracování 110 výstražných hlášení a 128 hlášení Europolu o záchytu a k provedení vyhledávání v systémech Europolu, z nichž vyplynuly různé vazby,
- vytvoření čtyř vazeb ze strany Europolu, které prokázaly, že mezi dvěma zeměmi EU dochází k pohybům závratných částek v hotovosti.

3.1 Terorismus

Téměř deset let po útocích v New Yorku z 11. září 2001 terorismus stále představuje vážnou hrozbu členským státům EU. Extremistické a teroristické skupiny, jako např. Al-Káida a jiné, jsou v Evropské unii aktivní a mají vliv na životy jejích občanů. Boj proti extremismu a terorismu proto zůstává nejvyšší prioritou EU a Europolu.

Europol pomáhá členským státům vést úspěšná vyšetřování v této oblasti tím, že poskytuje tyto produkty a služby:

- analýzu a analytické produkty, jako např. zprávy, posouzení hrozeb a chybějících článků pro probíhající mezinárodní vyšetřování,
- výměnu informací a přístup k databázím, systémům pro výměnu informací a dalším odborným platformám Europolu,
- odborné znalosti prostřednictvím mobilní kanceláře Europolu, která umožňuje pomoc na místě,
- další na míru šité produkty a služby, jako jsou například systém pro sledování způsobů provádění trestné činnosti (Modus Operandi Monitor), síť okamžité reakce, Evropská síť pro odstraňování výbušných zařízení, systém EU s údaji o bombách atd.,
- Europolem vypracovanou výroční Zprávu o stavu a vývoji terorismu v EU (TE-SAT), jejímž cílem je předložit základní skutečnosti a číselné údaje týkající se teroristických útoků a zatčení v souvislosti s terorismem v EU včetně nových trendů.

3.1.1 Modus Operandi Monitor

Systém pro sledování způsobů provádění trestné činnosti (Modus Operandi Monitor) je prostředkem pro rozvoj zastřešujícího modelu činnosti, který se zaměřuje na konkrétní prvky způsobu činnosti teroristů

a průběžně tak vyhodnocuje teroristické události a/nebo vyšetřování, která mají vliv na bezpečnostní situaci v EU. Další hodnota vyplývá ze skutečnosti, že výsledek je napojen na další zpravodajské produkty Europolu s cílem poskytovat v reálném čase odborné znalosti a zpravodajské informace příslušným agenturám členských států.

3.1.2 Síť okamžité reakce

Síť první reakce je nástroj, který byl vyvinut Europolem a který donucovacím orgánům umožňuje včas reagovat na teroristické útoky v Evropě. Lze provést okamžitou mobilizaci týmu odborníků Europolu a členských států v oblasti boje proti terorismu s cílem pomoci postiženému členskému státu ve všech operativních a technických záležitostech. Tento tým bude v takovýchto případech využívat operační středisko Europolu tak, aby byla zajištěna účinná výměna informací se všemi dotyčnými stranami. Kromě nabízené podpory v krizové situaci je cílem sítě okamžité reakce také poskytovat předním odborníkům v oblasti terorismu strategické poradenství upravené s ohledem na vyvíjející se způsob provedení útoku.

© Jean-François Guiot

Operace policie hrabství Velký Manchester ve Spojeném království

Europol v roce 2010 poskytl podporu protiteroristické jednotce policie hrabství Velký Manchester v rámci protiteroristické operace ve Spojeném království. Hlavní podezřelý byl odsouzen k odnětí svobody v trvání dvou let poté, co byl usvědčen ze dvou bodů obžaloby podle § 58 zákona o terorismu v souvislosti s držením materiálů pro účely terorismu.

Europol prošetřil přibližně 6 000 elektronických dokumentů, které, většinou v arabštině, poskytla policie hrabství Velký Manchester, s cílem identifikovat dokumenty, které mohou představovat bezpečnostní hrozbu pro Spojené království. Po počátečním posouzení obsahu týmem projektu *Check the Web* následovaly cílenější analýzy konkrétních sad dokumentů v souladu s požadavky policie hrabství Velký Manchester. Vyčlenění příslušných souborů bylo umožněno použitím počítačových forenzních nástrojů na digitální média. Křížové srovnání elektronických souborů se systémem Europolu rovněž odhalilo přítomnost teroristických materiálů, které byly již dříve použity u soudu jako důkaz.

Práce Europolu vedla k identifikaci extremistického kazatele, který byl zájmovou osobou jiných vyšetřování v EU. Tým projektu *Check the Web* použil materiály poskytnuté policií hrabství Velký Manchester k analýze a posouzení ideologie propagované tímto podezřelým. Výsledná zpráva týmu projektu *Check the Web* při Europolu a posouzení hrozby tohoto jedince a jeho evropských následovníků poskytly další vazby na vyšetřování probíhající v členských státech.

3.1.3 Evropská síť pro odstraňování výbušných zařízení

Evropská síť pro odstraňování výbušných zařízení je určena odborníkům za účelem výměny poznatků o odstraňování výbušných materiálů. Síť přispívá ke zjišťování osvědčených postupů a v rámci partnerství s členskými státy EU a s třetími stranami pořádá odbornou přípravu. Rovněž informuje jednotky pro odstraňování výbušných zařízení o nejnovějším příslušném vývoji. Síť je otevřená pro veškeré policejní, státní a vojenské jednotky, které se zabývají výbušninami. Kromě školení síť organizuje také soubor dalších činností.

3.1.4 Systém EU s údaji o bombách

Systém EU s údaji o bombách poskytuje platformu pro sdílení včasných a relevantních informací a zpravodajských poznatků o výbušninách, zápalných a výbušných zařízeních a o chemických, biologických, radiologických a jaderných materiálech. Systém EU s údaji o bombách rovněž obsahuje databáze vycházející z mimořádných událostí a zahrnující výbušniny a chemické, biologické, radiologické a jaderné materiály a dále také knihovny a odborná fóra.

Systém EU s údaji o bombách byl úspěšně spuštěn v říjnu 2010 po dokončení dvouletého intenzivního projektu, jehož cílem bylo harmonizovat a centralizovat výměnu informací mezi středisky členských států EU s údaji o bombách. Projekt byl financován Evropskou komisí.

3.1.5 Námořní pirátství

Od začátku roku 2010 byly do prostředí protiteroristické činnosti Europolu začleněny záležitosti související s námořním pirátstvím. Vzhledem k tomu, že se pirátství stalo významným problémem, kvůli vyšším sazbám pojistného, výdajům na bezpečnost a zvýšeným provozním nákladům vzniklých z důvodu delších alternativních tras prudce narůstají náklady průmyslu lodní dopravy. Zpravodajské informace naznačují, že by pirátství mohlo mít vazbu na další jevy trestné činnosti, jako je pašování lidí, zbraní a drog. Europol provádí v těsné spolupráci s Interpolem a za podpory deseti členských států EU a Eurojustu výměnu informací o trestné činnosti související s námořním pirátstvím. Zapojení Europolu do tohoto fenoménu se zaměřuje na zjišťování hlavních pachatelů, logistických prostředků a finančních toků spojených s touto trestnou činností.

V listopadu 2010 vyzvalo jednomyslně přijaté usnesení Rady bezpečnosti Organizace spojených národů všech svých 192 členů ke spolupráci s Europolem a Interpolem v boji proti zločineckým sítím zapojeným do námořního pirátství u pobřeží Somálska. Šlo o důležitý krok vpřed, protože mezinárodní donucovací orgány poskytují zásadní spojovací článek mezi zatčeními provedenými při vojenských zásazích a mezi vyšetřováním a trestním stíháním námořních pirátů a napojených zločineckých sítí.

3.1.6 Databáze terorismu

Europol připravuje vytvoření společné databáze terorismu s cílem modernizovat reakci EU na terorismus. Stane se tak lepším zapracováním definice, kterou pro terorismus používá EU, pružností a odpovídající reakcí na potřeby členských států a třetích stran a přesným zaměřením na společné oblasti zájmu. Celkově je tento přístup vyjádřen zlepšeními v každodenním řízení, včetně nového vědeckého pokroku například v oblasti forenzní analýzy, otisků prstů a DNA.

Program sledování financování terorismu

Po uzavření Dohody mezi EU a Spojenými státy americkými o Programu sledování financování terorismu, která vstoupila v platnost 1. srpna 2010 ([5]), spočívá klíčová role Europolu v ověřování žádostí Spojených států amerických pro určené(ho) poskytovatele informací o finančních transakcích v rámci Evropské unie. Kromě této ověřovací role Europol vytvořil jednotné kontaktní místo pro své analytické pracovní soubory a členské státy EU s cílem koordinovat veškerou výměnu, která se Spojenými státy americkými ohledně této smlouvy probíhá, což zahrnuje spontánní poskytování informací a žádosti o hledání v Programu sledování financování terorismu ve Spojených státech amerických. Cílem této nové spolupráce mezi Spojenými státy americkými a EU je zjišťovat, sledovat a stíhat financování terorismu.

3.2 Drogy

Fenomén drog vyvolává v občanech Evropy značné obavy vzhledem ke svému dopadu na kolektivní i osobní zdraví a bezpečnost. Boj s drogovou trestnou činností je prioritou Europolu již od samého počátku.

3.2.1 Syntetické drogy

Evropská unie je významným regionem pro nedovolenou výrobu syntetických drog, zejména pak amfetaminu a extáze. Každoročně bývá zjištěno a zlikvidováno 60 až 90 velkovýroben. Během vyšetřování vedených v členských státech jsou často objevena místa skladování potenciálně nebezpečných chemických prekurzorů používaných v procesu výroby drog.

Součástí operativní podpory ze strany Europolu jsou koordinace a podněty k zahájení vyšetřování a dále na místě poskytovaná podpora donucovacích orgánů EU během likvidace výroben nedovolených syntetických drog. Odborníci Europolu podporují donucovací orgány při bezpečné likvidaci těchto jednotek pro výrobu drog a při sběru důkazů. Provádějí také technická šetření atypických i běžných zařízení zachycených ve výrobnách a skladištích drog.

Operace TEX – iniciativa COSPOL

Od roku 2005 Europol podporuje skupinu pro syntetické drogy v rámci projektu nazvaného Souhrnné operativní strategické plánování policejní práce (COSPOL). V únoru 2010 COSPOL na základě analýzy Europolu a šetření probíhajících v několika členských státech vybral jeden konkrétní „vysoce cenný cíl" pro společné vyšetřování. Europol společně s Belgií, Německem a Nizozemskem zahájil společnou operaci, která se zaměřila na skupinu organizované trestné činnosti, která byla vedena vybraným vysoce cenným cílem, jenž byl zapojen do velkovýroby syntetických drog.

V květnu 2010 začalo být zřejmé, že podezřelí jsou připraveni spustit proces výroby syntetických drog v Belgii. Belgická federální policie z Hasseltu si vyžádala operativní a technickou podporu Europolu pro případnou likvidaci nezákonné výrobny.

([5]) Rozhodnutí Rady 2010/412/EU ze dne 13. července 2010 o uzavření Dohody mezi Evropskou unií a Spojenými státy americkými o zpracovávání a předávání údajů o finančních transakcích z Evropské unie do Spojených států pro účely Programu sledování financování terorismu.

Europol vyslal podporu na místě a zajistil podrobné technické vyšetřování a odborné znalosti. V důsledku toho spolková policie v Hasseltu v těsné spolupráci s Europolem zlikvidovala velkou sofistikovanou laboratoř na nedovolenou výrobu drog, která byla schopna vyrábět stovky kilogramů syntetických drog. Hodnota těchto výrobků na evropském černém trhu se odhadovala na několik milionů eur.

V Belgii bylo provedeno zatčení šesti hlavních podezřelých a záchyt velkých množství chemikálií. Nizozemské soudní orgány zároveň provedly domovní prohlídky a zachytily další syntetické drogy, kokain, velké finanční částky a chemikálie. Prostřednictvím systému Europolu pro srovnávání nedovolených laboratoří již byly zjištěny vazby na jiné nezákonné výrobny drog (např. v Německu a Nizozemsku).

Europol byl do této úspěšné operace zapojen již od samého začátku v únoru 2010, pokud jde o podnět ke společnému zaměření na daný vysoce cenný cíl. V průběhu operace Europol vyšetřovatelům poskytl 13 analytických zpráv a jednu odbornou zprávu. Zajištěny byly také dvě operativní schůzky konané v Europolu a technická podpora na místě. V důsledku těchto společných činností byly „hlavní cíle" odsouzeny k trestu odnětí svobody v délce šesti let.

Likvidace laboratoří na výrobu drog

Systém Europolu pro srovnávání nedovolených laboratoří (EILCS) obsahuje podrobné fotografické a technické informace o výrobnách, skladech a skládkách syntetických drog. To umožňuje identifikaci shod mezi zachyceným vybavením, materiály a chemikáliemi. Systém Europolu pro syntetické drogy (ESDS) navíc obsahuje informace o způsobu činnosti a významných záchytech. Umožňuje tak identifikaci shod mezi záchyty a napomáhá při tvorbě profilu skupin páchajících trestnou činnost a při cíleném působení proti nim.

3.2.2 Kokain

Kokain je nyní po konopí v Evropě druhou nejčastěji užívanou nedovolenou látkou.

Uvádí se, že v posledním roce užily kokain tři miliony, neboli 2,2 %, mladých Evropanů (ve věku 15 až 34 let). Někdy v životě užilo kokain 13 milionů dospělých (ve věku 15 až 64 let). Toto odráží rychle narůstající toky obchodu s kokainem a šíření užívání kokainu v Evropě. Evropská unie je nadále po Spojených státech amerických druhým největším spotřebitelem kokainu na světě.

V Europolu odpovídá za sítě organizované trestné činnosti související s kokainem zvláštní projekt zahrnující analytický pracovní soubor. K jeho činnostem patří:

- centralizované služby pro rychlé a účinné zpracování a analýzu údajů souvisejících se zločineckými sítěmi obchodujícími s kokainem,
- šíření analytických zpráv na podporu vyšetřování probíhajících v členských státech,
- podněty k zahájení souběžných vyšetřování a provádění společných operací,
- zjišťování možností pro zřízení společných vyšetřovacích týmů,
- poskytování taktických a strategických informací o klíčových podezřelých a spolčených osobách,
- sledování toku peněz pocházejících z obchodu s kokainem a pomoc členským státům při zmrazování a zabavování těchto výnosů z nezákonné činnosti,
- zahajování a rozšiřování operativní a strategické spolupráce a dále výměny informací mezi členskými státy EU a třetími zeměmi se zaměřením na zničení zločineckých sítí.

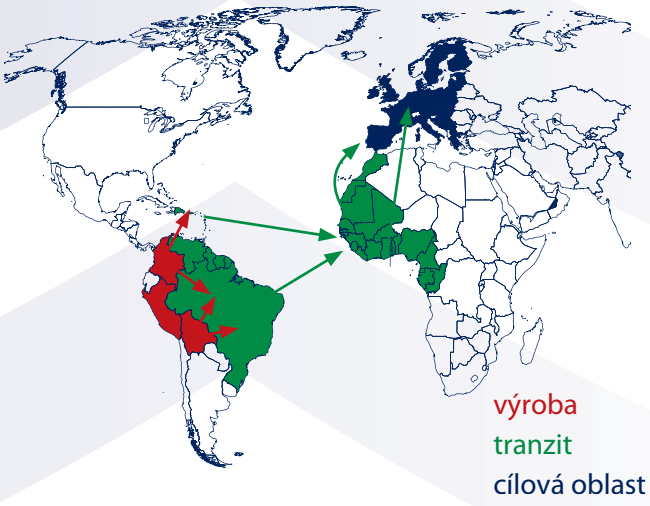

Výroba, tranzitní trasy a konečná cílová oblast kokainu

V rámci tohoto zvláštního projektu Europol provozuje systém Europolu pro loga používaná u kokainu, jenž sestává z databází pro loga používaná u kokainu, razidla používaná u kokainu a pro zvláštní způsoby ukrytí.

Operativní a technická podpora Estonska

Dne 22. září 2010 dorazila do Estonska z Venezuely přes Německo letecká zásilka obsahující 217,3 kilogramu práškové kávy. Německá celní správa již v zásilce testem zjistila přítomnost kokainu a ve spolupráci s útvarem vyšetřování při estonské Finanční a celní radě zorganizovala sledovanou zásilku.

Europol pohotově poskytl dvě velmi komplexní zprávy o laboratořích pro přepracování kokainu, extrakci kokainu a o postupech přepracování, používaných chemikáliích a vybavení a o podrobnostech týkajících se rizik spojených s procesem extrakce a přepracování kokainu. Kromě každodenního kontaktu byly rovněž poskytovány další informace o laboratořích zjištěných v jiných zemích EU, v nichž byly zpracovány podobné zásilky.

Na základě těchto zpráv a návazného poradenství a v průběhu následných domovních prohlídek vyšetřovatelé nalezli a zjistili seznam chemikálií používaných pro přepracování a čištění kokainu.

Celkem bylo zachyceno 48 kilogramů kokainu a z drogových trestných činů jsou podezřelí dva občané Estonska a dvě další osoby. Tři další podezřelí jsou na žádost státního zástupce ve vazbě.

3.2.3 Heroin

Evropská unie představuje pro opiáty významný globální spotřebitelský trh. Ačkoli je u opiátů, konkrétně heroinu, poptávka a nabídka relativně nízká ve srovnání se syntetickými drogami a konopím, společenské, ekonomické a zdravotní problémy související s jeho užíváním jsou značné a heroin zůstává významnou hrozbou pro bezpečnost a zdraví evropské společnosti. Podle Úřadu OSN pro drogy a kriminalitu je pro

zásobování trhu s heroinem v EU každoročně zapotřebí odhadovaných 100 tun heroinu, přičemž donucovací orgány EU ročně zachytí přibližně 8 až 15 tun.

Projekt Europolu zaměřený na heroin usiluje o zničení zločinných spolčení, která se zabývají výrobou heroinu a obchodováním s ním, a poskytuje členským státům podporu při jejich vyšetřováních vedených za tímto účelem. Řada úspěšných dílčích projektů již členským státům napomohla splnit cíle v boji s tímto jevem.

V roce 2010 Europol podporoval vyšetřování a iniciativy zaměřené na západoafrické skupiny organizované trestné činnosti, které působí v několika regionech EU, a na skupiny obchodující s heroinem na balkánské cestě. Europol svolal řadu operativních schůzek jak ve svém sídle v Haagu, tak v členských státech. K produktům předloženým v roce 2010 patřilo:

- 44 zpráv o shodě,
- 4 analytické zprávy,
- 2 oznámení zpravodajských informací.

3.2.4 Konopí

Konopí je v celosvětovém měřítku nejrozšířenější drogou z hlediska výroby, obchodu i spotřeby. Může mít různé podoby, jako je např. rostlinné konopí (marihuana), konopná pryskyřice (hašiš) a konopný olej. Evropská unie pro konopí představuje významný spotřebitelský trh.

© Guardia Civil

Na žádost několika členských států se v březnu 2010 zrodil projekt Europolu Cannabis. Cílem projektu je spouštět, podporovat a koordinovat zpravodajské aspekty vyšetřování při současném rozšiřování výměny informací, znalostí a zkušeností v oblasti konopí. Projekt Cannabis je rozdělen na dva dílčí projekty, které se zaměřují na nelegální velkoobchod s konopím a na jeho pěstování a výrobu.

Součástí projektu je systém Europolu pro srovnávání pěstíren konopí (ECCCS) a systém Europolu pro loga používaná u konopí (ELSC). Projekt rovněž poskytuje i přijímá podporu činnosti Evropské odborné skupiny pro konopí (EEGC). Ačkoli se jedná o nový projekt, poskytl již podporu několika operativním případům.

3.3 Obchodování s lidmi

Obchodování s lidmi je závažnou trestnou činností, která má vliv na všechny členské státy EU. Každý den dochází v celé EU k vykořisťování mužů, žen i dětí ze strany jak jednotlivých pachatelů trestné činnosti, tak skupin organizované trestné činnosti. Ačkoli v současné době nelze z důvodu neexistence harmonizovaného systému pro sběr údajů přesně určit rozsah obchodování s lidmi v rámci EU, odhaduje se, že pouze v Evropě se počet obětí pohybuje ve statisících. Informace, které Europol poskytl v roce 2010, poukazují na to, jak je téměř každá země EU touto závažnou trestnou činností postižena ať již jako zdrojová, tranzitní či cílová země.

Podle údajů zaznamenaných v systémech Europolu pocházely v roce 2010 osoby, které byly identifikovány jako oběti obchodování, především z těchto oblastí:

- jihovýchodní uzel trestné činnosti,
- severovýchodní uzel trestné činnosti,
- západní Afrika a
- Asie.

Ačkoli nejčastěji uváděnou formou obchodování je sexuální vykořisťování, obvyklým jevem je také

pracovní vykořisťování, které často bývá nezjištěno vzhledem k nedostatečnému obecnému povědomí o tomto tématu. V roce 2010 byl zjištěn nový trend, v rámci něhož docházelo k obchodování s oběťmi za konkrétním účelem podvodného výběru sociálních dávek a přídavků na děti. Oběti této trestné činnosti si často nejsou vůbec vědomy, že dávky, na které mají nárok, ve skutečnosti vybírají obchodníci s lidmi.

Obchodování s řadou obětí sice stále probíhá přechodem státních hranic, ať již zákonným či nikoli, zvýšila se také úroveň vnitřního či vnitrostátního obchodu s lidmi, jenž zahrnuje také státní příslušníky zemí EU, s nimiž se obchoduje v rámci Evropské unie.

Europol vydává pravidelné zprávy o tomto fenoménu trestné činnosti s cílem pomáhat členským státům při identifikaci hrozeb, které představují obchodnické sítě. Europol také pořádá operativní schůzky, které umožňují pravidelné setkávání vyšetřovatelů a výměnu operativních informací o probíhajících případech.

Europol byl v roce 2010 přítomen v terénu na podporu několika operací v oblasti obchodování s lidmi a:

- dvakrát poskytl operativní podporu na místě nasazením své mobilní kanceláře, čímž vyšetřovatelům umožnil přístup do databází a analytických souborů přímo z místa operace,
- aktivně podporoval 14 významných vyšetřování obchodování s lidmi,
- poskytoval podporu řady jednotlivých vyšetřování vedoucích k případnému zjištění větších sítí zabývajících se obchodováním s lidmi.

Společné vyšetřovací týmy (SVT)

Pro další zlepšení policejní spolupráce mohou být zřízeny společné vyšetřovací týmy. Tyto týmy sestávají z justičních a policejních orgánů z alespoň dvou členských států. Po určitou omezenou dobu odpovídají za realizaci vyšetřování konkrétních záležitostí v oblasti trestné činnosti. Europol a Eurojust se mohou práce společných vyšetřovacích týmů účastnit a koordinovat ji.

Europol se v roce 2010 účastnil sedmi společných vyšetřovacích týmů, a podepsal tak dohody o SVT se sedmi členskými státy EU. Europol byl kromě toho bez formální dohody aktivně zapojen do několika dalších SVT a poskytoval jim podporu.

Operace v oblasti obchodování s lidmi

V listopadu 2010 Europol poskytl podporu rakouské a maďarské policii při záchraně obětí obchodování s lidmi za sexuálními účely a při zatčení organizátorů sítě obchodující s lidmi.

V domě v jihovýchodním Maďarsku bylo jako sexuální otrokyně drženo pět žen původem z Maďarska a Rumunska, které byly zastrašovány sexuálním, fyzickým a psychickým zneužíváním. Ženy byly následně přesunuty do Rakouska, kde byly nuceny k prostituci a opět zavřeny bez jakéhokoli kontaktu s přáteli a rodinou. Byly nuceny k pohlavnímu styku s 15 až 20 klienty denně a byly svými věznitelí běžně zneužívány. Tyto ženy pocházely z nuzných poměrů a jejich „nábor" proběhl pod falešným příslibem prací v domácnosti.

V důsledku této operace zatkla maďarská policie hlavního podezřelého, 54letého občana Maďarska, a jeho 36letou maďarskou spolupachatelku. Během domovních prohlídek policie zajistila palné zbraně,

© Hungarian Police

značné finanční částky, šperky a další majetek v hodnotě několika tisíc eur. Dále byly zajištěny výpočetní a komunikační prostředky spolu s velkým počtem důkazů v souvislosti s trestnou činností páchanou v průběhu uplynulých 10 let.

Europol vyslal do terénu své odborníky za účelem koordinace souběžných operací v zemi původu i v zemi určení. Europol navíc poskytl zvláštní operativní analýzu, která pomohla zjistit mezinárodní vazby prostřednictvím křížového srovnání obětí s údaji, které již byly uloženy v databázích Europolu, a stanovit souvislost s dalšími oznámenými případy. Europol rovněž provedl analýzu údajů z podrobných účtů a finančních transakcí shromážděných v den zásahu, což vedlo ke sdělení dalších obvinění podezřelých.

Operace Golf

V rámci velké společné operace vedené britskou Metropolitní policií a Europolem bylo zachráněno dvacet osm dětí. Operace, která byla zakončena v říjnu 2010, byla součástí širšího vyšetřování nazvaného operace Golf, které sestávalo ze společného vyšetřovacího týmu (SVT) Metropolitní policie a rumunské státní policie. Cílem SVT bylo rozbít konkrétní rumunskou síť organizované trestné činnosti, která obchodovala s dětmi z romské komunity a vykořisťovala je.

© Fotolia

K dnešnímu dni vedlo vyšetřování k zatčení 126 osob. K trestným činům patří: obchodování s lidmi (včetně vnitřního obchodování s lidmi v rámci Spojeného království), praní peněz, podvodné využívání dávek, zanedbávání dítěte, maření výkonu spravedlnosti, krádež a nakládání kradeným zbožím. Probíhají soudní řízení.

Primárním cílem operace bylo ochránit případné dětské oběti a v Ilfordu v hrabství Essex při ní došlo k prohlídce 16 adres.

Nalezené děti byly odvezeny do specializovaného střediska, jehož personál tvoří odborníci v oblasti ochrany dětí z řad policie, místního úřadu a místního zdravotnického orgánu a kde byl proveden individuální posudek každého dítěte. V rámci posudku byl vyšetřen stav dětí s cílem zjistit, zda byly vystaveny vykořisťování a/nebo zanedbávání.

Europol byl aktivním členem společného vyšetřovacího týmu a poskytoval příslušným orgánům pomoc prostřednictvím:

- odborného poradenství poskytovaného v oblasti zřízení SVT a plánování strategických a operativních činností,
- zajišťování analytické podpory v průběhu celého vyšetřování. Jedním z klíčových výsledků této analýzy bylo zjištění a stanovení priorit u hlavních cílových osob v dotyčné skupině organizované trestné činnosti jak v Rumunsku, tak ve Spojeném království,

- poskytování pomoci na místě nasazením mobilní kanceláře ve Spojeném království a v Rumunsku při čtyřech příležitostech; pokaždé byly v reálném čase prováděny kontroly v databázi na podporu operací zaměřených na sběr zpravodajských informací a na podporu donucovacích opatření (prohlídky a zatčení) britské a rumunské policie,
- vypracování a vydání 67 analytických zpráv,
- zjištění klíčových vazeb na ostatní země EU, zvláště pak na Belgii a Španělsko.

Kvalita a objem analýzy poskytnuté Europolem byly pro pokrok v případu zásadní. Očekává se, že další podporu Europol poskytne v blízké budoucnosti.

V současné době se má za to, že využívání dětí obchodníky s lidmi **není pouze způsobem výdělku, ale má také zajistit ztížení policejních vyšetřování zapojením dětských podezřelých a svědků.** Pro řešení situace těchto zvláště zranitelných osob je nutno přijmout další opatření. V řadě případů byly děti „proškoleny“, aby s orgány nespolupracovaly.

3.4 Sexuální vykořisťování dětí

Výrobu a distribuci nezákonného obsahu zobrazujícího sexuální vykořisťování dětí usnadňuje zejména internet. Zdánlivá anonymita, kterou tento komunikační prostředek nabízí, ztěžuje úspěšnou identifikaci a lokalizaci pachatelů. Objevení nezákonného obsahu představuje pouze část, spíše počátek, vyšetřování trestného činu spáchaného na dítěti. Prioritou a zároveň další výzvou pro oblast prosazování práva je dohledání a identifikace dětských obětí.

Internet rovněž poskytuje platformu dalším trestným činům páchaným na dětech, jako je on-line grooming ([6]) dětí. Jakmile se materiál obsahující zneužití dítěte dostane na internet, znamená neustálou reviktimizaci zobrazeného dítěte.

Současné trendy

- Pachatelé sexuálně motivovaných trestných činů na dětech využívají stále sofistikovanější software na ochranu své anonymity. Využívají ukládání obsahu on-line a pokročilé šifrovací techniky s cílem mařit digitální forenzní šetření ze strany policie.
- Zdá se, že pachatelé trestné činnosti se zaměřují na využívání skrytých kanálů, na nichž je soukromý přístup udělen pouze „vybraným“. Tento „výběr“ je odvozen od toho, jaké množství a jaký druh obrazových materiálů znázorňujících pohlavní zneužívání tyto osoby sdílí.
- Za uplynulý rok se uvádí pokles počtu celosvětových zločineckých sítí, které nabízejí placené stránky zobrazující pohlavní zneužívání dětí.

(6) On-line grooming je návrh dospělého setkat se s dítětem, které podle právních předpisů daného státu nedosáhlo věku pohlavní dospělosti, za účelem účasti na sexuálních praktikách s dítětem.

- Začaly se objevovat nové jevy, jako je např. kybersexuální turistika, při níž ke zneužití dítěte dochází před webovou kamerou po přijetí požadavku a platby.
- Pachatelé sexuálně motivovaných trestných činů na dětech cestují nebo se stěhují do konkrétních zemí, v nichž jsou děti nabízeny vlastními rodinami nebo zprostředkovateli za účelem vykořisťování a k výrobě materiálů obsahujících zneužívání dětí.
- Materiály obsahující zneužívání dětí mohou vyrábět sami nezletilí či děti, které podcení rizika distribuce svých obrazových či filmových souborů. V některých případech jsou k výrobě těchto materiálů přesvědčeny či donuceny pachateli sexuálně motivovaných trestných činů na dětech prostřednictvím on-line groomingu.
- K zaznamenaným trendům patří také on-line grooming a zasílání zpráv se sexuálním obsahem mladým lidem prostřednictvím mobilních telefonů a multimediálních zařízení (tzv. „sexting").

V roce 2001 byl vytvořen zvláštní analytický pracovní soubor za účelem předcházení aktivitám zločineckých sítí, které se zabývají výrobou, prodejem či distribucí materiálů obsahujících sexuální vykořisťování dětí a související trestnou činností, a boje proti nim. Europol dosud rozšířil mezi donucovací orgány tisíce balíčků zpravodajských informací a analytických zpráv, a umožnil tak identifikaci více než 2 000 pachatelů sexuálně motivovaných trestných činů na dětech a identifikaci odpovídajícího počtu obětí. Europol rovněž podporoval členské státy v oblasti forenzního zkoumání kopií digitálních materiálů zajištěných policejními orgány.

Operace Comfort

Na začátku roku 2010 nizozemská státní policie obdržela od jisté nizozemské společnosti provozující hosting internetových stránek informace, že došlo k průniku hackerů do serverů jednoho zákazníka společnosti. Hackeři na ovládnutý internetový server umístili plochu s vyobrazeními materiálů obsahujících zneužívání dětí. Společnost si uložila protokolové soubory příslušného serveru včetně zjištěného materiálu obsahujícího zneužívání dětí a odeslala vše nizozemské státní policii.

Nizozemsko vložilo údaje o trestné činnosti do databází Europolu. Europol provedl analýzu dat a rozšířil analytické zprávy do všech příslušných zemí. V průběhu analýzy bylo identifikováno 3 931 cílů uvnitř EU a 6 041 cílů mimo EU.

Operace Venice Carnival

Operace Venice Carnival probíhala od roku 2009 do roku 2010. Složka italské policie pro pošty a spoje a Europol odhalily skupinu páchající trestnou činnost, která na nechráněné podnikové servery instalovala škodlivý software za účelem internetové distribuce šokujících materiálů obsahujících pohlavní zneužívání dětí.

Italská policie byla na tuto trestnou činnost poprvé upozorněna poté, co babička, která nevinně procházela internet a nakupovala dárky pro svá vnoučata, klikla na odkaz na internetový obchod a byla přesměrována na internetovou stránku zobrazující zneužívání dětí. Okamžitě informovala policii, která

na začátku roku 2009 zahájila běžné sledování aktivit na nezákonných internetových stránkách, jejichž hosting zřejmě probíhal na italském internetovém serveru.

Další analýzou bylo zjištěno, že dotyčný internetový server a také řada dalších serverů na celém světě byly záměrně infikovány škodlivým softwarem. Tento byl využíván skupinou páchající trestnou činnost k ovládnutí internetových serverů a k automatickému nasměrování nevinných uživatelů internetu na nezákonné stránky znázorňující materiály obsahující zneužívání dětí.

Italská policie poskytla zpravodajské informace o zjištěných infikovaných internetových stránkách a tyto informace byly Europolem rozšířeny všem donucovacím orgánům v EU a dále zemím a agenturám, s nimiž Europol spolupracuje. Další vyšetřování ukázala, že zákonní vlastníci dotčených internetových serverů si nejsou problému vědomi a nejsou do trestné činnosti aktivně zapojeni. Studie potvrdily, že k infikování jejich serverů došlo z důvodu jejich nedostatečného zabezpečení na internetu.

Skupina páchající trestnou činnost, která byla za škodlivý software odpovědná, pocházela z východní Evropy a měla spolupachatele na celém světě. Má se za to, že skupina vyráběla vlastní materiály obsahující zneužívání dětí a tyto materiály pak komerčně distribuovala prostřednictvím bezpečných a anonymních internetových stránek. Složka italské policie pro pošty a spoje ve spolupráci s Europolem vypracovala strategie pro sledování stopy peněz a odhalení zákazníků a koncových uživatelů nezákonných materiálů.

V důsledku této operace bylo na celém světě ve spolupráci s majiteli serverů „vyčištěno" přes 1 000 internetových serverů, čímž se výrazně snížila možnost občanů EU nalézt na internetu tyto nezákonné zdroje. Složité vyšetřování s cílem identifikovat výrobce a na ně napojené pachatele trestné činnosti stále probíhá.

Projekt HAVEN – bráníme Evropanům ve zneužívání obětí v každé zemi

Projekt HAVEN koordinuje společné úsilí EU řešit trestnou činnost, kterou v podobě pohlavního zneužívání dětí páchají Evropané mimo vlastní zemi původu nebo trvalého pobytu. To bude zahrnovat koordinaci mezinárodních operací vedených evropskými donucovacími orgány. Z dlouhodobého hlediska by měla být zavedena preventivní opatření, jako např. trvalá oznámení nebo systém výstrah, s cílem sledovat pachatele sexuálně motivovaných trestných činů na dětech, omezit jejich nezákonné činnosti a zajistit ochranu dětí.

Projekt Internetové materiály obsahující zneužívání dětí

Projekt iniciativy COSPOL s názvem Internetové materiály obsahující zneužívání dětí (Circamp) prosazuje využívání filtrovací technologie, která by v členských státech EU blokovala přístup uživatelů na komerční stránky zobrazující zneužívání dětí. V rámci projektu došlo k úspěšnému zavedení a značnému rozšíření antidistribučního filtru materiálů obsahujících pohlavní zneužívání dětí. Filtr je v současné době zaveden v Dánsku, Finsku, Itálii, na Maltě, v Norsku, Spojeném království a Švédsku. Údaje vycházející z blokační činnosti filtrů v členských státech se zasílají Europolu pro účely analýzy.

Projekt Záchytná síť

Projekt s názvem Záchytná síť (*Funnel Web*) se zabývá žádostmi pocházejícími od držitelů registrace internetových stránek, které byly filtrem projektu Circamp ve výše uvedených členských státech neoprávněně zařazeny na černou listinu. Europol v partnerské spolupráci s projektem Circamp zřídil mechanismus hlášení pro majitele blokovaných domén. Účelem tohoto systému je centralizovat stížnosti a žádosti o revizi stavu domény s cílem zaručit, aby žádosti mohly být zpracovány ve všech zemích, v nichž byla doména zařazena na černou listinu.

Europol zprostředkovává kontakt mezi majiteli domén a příslušnými donucovacími orgány. Rozhodnutí o případných soudních důsledcích vyplývajících z žádostí o revizi je však ponecháno na členských státech.

Evropská finanční koalice

Cílem Evropské finanční koalice je narušovat finanční zisky z prodeje obrazových materiálů znázorňujících pohlavní zneužívání dětí. V rámci této iniciativy spojily významné finanční, internetové a technologické společnosti síly s Europolem, evropskými policejními orgány, Evropskou komisí a specializovanými nevládními organizacemi v oblasti ochrany dětí za účelem sledování, narušování a zabavování komerčních zisků osob, které profitují z distribuce nemravných obrazových materiálů. Europol bude od začátku roku 2011 koordinátorem a předsedajícím řídící skupiny této koalice.

3.5 Napomáhání nelegálnímu přistěhovalectví

Skupiny organizované trestné činnosti, které se zabývají napomáháním nelegálnímu přistěhovalectví, mívají obecně strukturu volných sítí složených z menších skupin a většina z nich má etnické či jiné kulturní vazby na nelegální přistěhovalce, kterým napomáhají. Dotyčné skupiny organizované trestné činnosti vykazují vysokou míru pružnosti a schopnost spolupracovat přes hranice bez ohledu na etnické rozdíly – a to i v regionech s tradičními etnickými konflikty. Organizátoři nelegálního přistěhovalectví rychle detekují a využívají různé změny ve společnosti, jako např. taktiky donucovacích orgánů a změny v právních předpisech a nařízeních, a dále otevření nových či levnějších přepravních cest či nových míst pro překročení hranic.

Europol členským státům EU poskytuje analytickou podporu pro boj s napomáháním nelegálnímu přistěhovalectví. Zločinecké sítě zabývající se organizováním nelegálního přistěhovalectví jsou často rovněž zapojeny do jiných oblastí trestné činnosti, jako je např. padělání cestovních dokumentů, obchod s drogami, praní peněz, obchodování s lidmi apod.

© Claudia Conrad

Europol svůj analytický projekt rozdělil na dílčí projekty zaměřené na konkrétní skupiny, národnosti, způsoby provedení a geografické oblasti organizované trestné činnosti. V roce 2010 existovalo sedm dílčích projektů, které se zaměřovaly na napomáhání nelegálnímu přistěhovalectví z Vietnamu, Iráku, Afghánistánu, Íránu, jižní Asie, severní Afriky a na výrobu a distribuci pozměněných dokladů. Od srpna 2010 se Europol rovněž účastnil společného vyšetřovacího týmu pro účelová manželství, který byl zřízen v rámci tohoto analytického projektu.

Europol za uplynulý rok podpořil šest významných evropských operací zaměřených na zločinecké sítě zabývající se napomáháním nelegálnímu přistěhovalectví, přičemž zatčeno bylo přes 80 organizátorů. Operativní činnosti byly koordinovány v průběhu schůzek pořádaných a umožněných Europolem. V průběhu operací byl v operativním koordinačním středisku přítomen tým analytického pracovního souboru, který zajišťoval podporu prostřednictvím technických odborných znalostí a nasazení mobilní kanceláře. Během fází vyšetřování se pracovníci Europolu zaměřili na operativní analýzy a v řadě případů byly zjištěny vazby na další vyšetřování vedená v EU. Výsledky analýz byly sdělovány prostřednictvím téměř 150 zpráv.

Termín „napomáhání nelegálnímu přistěhovalectví" zahrnuje řadu různých závažných trestných činů, jejichž společným cílem je napomáhat ze zištných důvodů ke vstupu do určité země nebo k usídlení se v určité zemi v rozporu s jejími právními předpisy. Napomáhání nelegálnímu přistěhovalectví tak zahrnuje výrobu a obstarávání pozměněných cestovních dokladů či povolení získaných pod falešnými záminkami a poskytování podloudné přepravy či jiné pomoci za účelem získání nelegálního vstupu či pobytu – často v souvislosti s řadou dalších trestných činů.

Operace Ile Fantastique

Toto celoevropské vyšetřování trvalo 14 měsíců. Vyšetřování se zaměřila na podezřelé z převaděčství nelegálních migrantů zejména z Vietnamu do EU. Těmto migrantům byla dána plná „záruka" příjezdu.

Celá zaručená cesta v ceně až 40 000 EUR mohla trvat od několika dnů po řadu týdnů. Rodiny nelegálních migrantů na financování cesty často prodávaly své nemovitosti či majetek a následně byly vysoce zadluženy.

Jedním ze způsobů páchání trestné činnosti touto sítí bylo poskytování cestovních dokladů a platných víz migrantům, avšak tyto byly vydány na základě nepravdivých údajů s pomocí podplacených konzulárních úředníků. Poté, co migranti dorazili do Evropy, byly cestovní doklady vráceny zločinecké síti.

Díky společnému úsilí Europolu a Eurojustu v červnu 2010 zatkli příslušníci anglické, francouzské, maďarské a německé policie 31 podezřelých organizátorů nelegálního přistěhovalectví. V průběhu operace byla provedena prohlídka čtyřiceti dvou objektů. V průběhu domovních prohlídek bylo zjištěno celkem 66 migrantů z Vietnamu.

V koordinačním středisku byli přítomni odborníci Europolu, kteří zde poskytovali podporu v oblasti technických odborných znalostí a operativní analýzy. Během fáze vyšetřování Europol připravoval zpravodajská hlášení a usnadňoval výměnu informací. Při těsné spolupráci s národními odborníky byly Europolem zjištěny nové zločinecké vazby.

Operace Alcazar

V červnu 2010 Europol poskytl podporu příslušníkům francouzské, německé a španělské policie při zatčení 18 osob podezřelých z organizování nelegálního přistěhovalectví do EU. Vyšetřovatelé prohledali 15 objektů a zatkli osoby pocházející zejména z indického subkontinentu a také jednoho státního příslušníka Maroka. Při domovních prohlídkách byly nalezeny a zajištěny kopie cestovních pasů a sedm zbraní.

Nelegální migranti přijeli do EU na účelově vydané pravé cestovní doklady, které byly vydány na jinou totožnost a které zahrnovaly vízum na 90 dní platné pro pracovní účely. Poté, co migranti dorazili do Evropy, byly cestovní doklady vráceny organizátorům k opětovnému použití.

Finanční objem (náklady a finanční zisk), jehož se týkala francouzská část vyšetřování, činil přes jeden milion EUR. Migranti za celou cestu zaplatili 13 000–15 000 EUR za dospělou osobu a 8 000–10 500 EUR za dítě.

V průběhu vyšetřování poskytovali odborníci podporu v oblasti technických odborných znalostí a operativní analýzy a připravovali také zpravodajská hlášení a usnadňovali výměnu zpravodajských informací o trestné činnosti.

3.6 Padělání eura

Europol má mandát pro předcházení padělání peněz, zejména eura, a jeho potírání a byl určen jako ústředna Evropské unie pro boj proti padělání eura. Toto právní postavení Europol opravňuje působit jako celosvětové kontaktní místo pro boj proti padělání eura.

Operace Seaweed

V červnu 2010 nalezl Úřad irské policie pro vyšetřování podvodů na okraji obce Borris-in-Ossory 125 km od Dublinu poblíž venkovské komunikace bývalou betonárnu, která sestávala z velkého skladu, sila a řady přívěsů o délce 40 stop. Jedno venkovní skladiště měl pronajato podezřelý, jenž zde instaloval unimo buňku jako kancelář. Pod ní se nacházel účelově vystavěný bunkr sestávající ze dvou propojených kontejnerů, plně vybavený pro použití jako padělatelská tiskárna. Do tohoto bunkru se vstupovalo průchodem skrytým pod kobercem v kanceláři. Uvnitř bunkru se nacházelo vysoce specializované tiskařské vybavení.

K forenznímu týmu irské policie se připojili pracovníci Europolu, kteří zde poskytovali technickou podporu. Zásahy se zaměřily na propracovaný projekt padělání měny, první svého druhu a rozsahu, který byl v Irsku objeven. Europol se této operace účastnil prostřednictvím mobilní kanceláře na místě a forenzních zařízení (UV světla, zařízení pro odposlech mobilních telefonů a další vybavení) a byl rovněž využit jako platforma pro výměnu informací mezi irskými orgány a donucovacími orgány ostatních členských států. V průběhu operace byli zatčeni čtyři muži. Kdyby tato skupina páchající trestnou činnost nebyla policií odhalena, byla by schopna zaplavit trh miliony padělaných bankovek (eur, britských liber, amerických dolarů a dalších). Europol se účastnil dvou operativních schůzek a poskytoval podporu na místě prostřednictvím mobilní kanceláře a sady forenzních nástrojů (UFED).

Operace Thessaloniki

V únoru 2010 zatkla soluňská bezpečnostní divize policie čtyři vůdce skupiny organizované trestné činnosti odpovědné za rozsáhlou distribuci a pašování padělaných eurobankovek v Řecku.

Skupina se skládala z řeckých státních příslušníků, kteří udržovali styky se skupinami organizované trestné činnosti v Ruské federaci, Bulharsku a v dalších zemích. Podezřelí se rovněž zabývali organizováním nelegálního přistěhovalectví do Evropské unie. Mezinárodní policejní spolupráce, která byla koordinována Europolem, byla zahájena v roce 2007, kdy bylo v malém městě jménem Šachty v jižním Rusku zadrženo přibližně 70 000 EUR v padělaných bankovkách v hodnotě 100 a 200 EUR. Ruské orgány informovaly donucovací orgány EU o tomto distribučním kanálu padělaných eurobankovek a poskytly podporu vyšetřování v Řecku.

Vyšetřování zavedlo příslušníky policie do řeckého města Soluň, kde pachatelé trestné činnosti působili jako zprostředkovatelé pro padělatele z bulharského města Plovdiv. Tiskárna – hlavní zdroj padělků – byla zlikvidována společným vyšetřovacím týmem bulharských a španělských příslušníků donucovacích orgánů za podpory Eurojustu a pod koordinací Europolu.

Europol úzce spolupracuje s členskými státy Evropské unie, Evropskou centrální bankou, Evropskou komisí, Evropským úřadem pro boj proti podvodům (OLAF), Interpolem a jinými partnery.

Pro plnění této funkce ústředny Europol nabízí členským státům EU a ostatním partnerům širokou škálu produktů a služeb. Europol poskytuje donucovacím orgánům aktivní podporu sběrem, analýzou, šířením a usnadňováním výměny zpravodajských informací a dále poskytováním dalších odborných a jiných znalostí pro podporu vyšetřování.

Operace Most

V dubnu 2010 bylo ve městě Lublin zatčeno 14 osob. Podezřelí byli členy významné polské sítě, která v EU distribuovala padělané bankovky v hodnotě 50 EUR a 100 EUR. Zásah, jehož se účastnilo přes 120 policistů, byl výsledkem tříletých vyšetřování v Itálii, Polsku a Španělsku, která byla koordinována a podporována Europolem. Dva pracovníci Europolu poskytovali podporu na místě prostřednictvím mobilní kanceláře Europolu. Europol Polsku poskytl několik operativních analytických zpráv včetně důležité a rozsáhlé analytické zprávy o sociálních sítích.

Celé vyšetřování v rámci operace Most se týkalo několika větví polské skupiny organizované trestné činnosti, která působila v různých zemích EU. Při operaci Most bylo zatčeno přes 80 pachatelů trestné činnosti.

Europol byl do tohoto vyšetřování zapojen od června 2008 a podporoval je analyticky, logisticky a finančně. Europol rovněž koordinoval mezinárodní spolupráci mezi Německem, Itálií, Polskem a Španělskem a poskytoval poradenství a odbornou přípravu. V rámci tohoto vyšetřování bylo při Europolu a v členských státech EU uspořádáno několik operativních schůzek. Vyšetřováním byla dvakrát poskytnuta operativní podpora včetně nasazení mobilní kanceláře. Operace byla považována za velmi úspěšnou, jelikož vedla ke zničení nebezpečné významné skupiny trestné činnosti, která se zabývala hromadnou distribucí padělaných eurobankovek.

Patří sem také účast ve společných vyšetřovacích týmech a na základě žádosti také poskytnutí finanční podpory a pomoci na místě. Europol navíc donucovacím orgánům poskytuje forenzní podporu. Forenzní podpora určuje původ materiálů a zařízení užívaných k výrobě padělků. Europol kromě toho zajišťuje technickou podporu a odbornou přípravu v oblasti taktických a technických otázek týkajících se ochrany eura proti padělání.

Europol se v EU účastní všech významných vyšetřování v oblasti padělání eura. V roce 2010 poskytl Europol účinnou podporu 838 případům padělání eura a podvodů týkajících se platebních karet, což vyvrcholilo likvidací pěti významných tiskáren. K výsledkům vyšetřování v oblasti padělání eura, které byly finančně podpořeny Europolem, patří zajištění padělků v hodnotě přes 6 milionů EUR a 70 zatčení.

Likvidace padělatelské tiskárny v Bulharsku

V říjnu 2010 došlo v průběhu speciální policejní operace provedené bulharskými orgány k zatčení tří podezřelých a k likvidaci nelegální tiskárny. Nelegální tiskař byl vybaven těmito nástroji pro výrobu padělaných peněz:

- ofsetová tiskárna Heidelberg a stroj pro potisk za tepla (pro výrobu etiket s hologramem),
- průmyslová řezačka na řezání papíru,
- přístroje pro počítání bankovek,
- UV lampy a další klíčové vybavení a suroviny.

Europol pro tuto operaci poskytoval operativní analýzu a technickou podporu na místě prostřednictvím své mobilní kanceláře. Odborníci Europolu provedli technickou analýzu zajištěných strojů a našli jak viditelné, tak fluorescentní obrazy bankovek o hodnotě 100 EUR na pryžovém potahu ofsetové tiskárny. Tato zjištění jasně ukázala, že stroj byl využíván k výrobě padělaných eurobankovek.

3.7 Podvody týkající se platebních karet

Podvody týkající se platebních karet jsou rostoucím celosvětovým problémem, který v Evropské unii působí obrovské finanční ztráty. Tyto ztráty zároveň představují majetek skupin organizované trestné činnosti a nezákonný příjem těchto skupin se investuje do rozvoje dalších forem trestné činnosti.

Europol jako ústřední místo pro výměnu zpravodajských informací o tomto typu podvodů podporuje činnosti v oblasti vyšetřování nejen v EU, ale i celosvětově s cílem chránit trh EU a jeho zákazníky.

Europol připravuje analytické zprávy a posouzení hrozeb podvodů týkajících se platebních karet a aktivit skupin organizované trestné činnosti v této oblasti. Vzhledem k tomu, že podvody týkající se platebních karet jsou přeshraničním jevem, používají se pro usnadnění spolupráce na úrovni EU také společné vyšetřovací týmy.

Nejlépe hodnocené produkty Europolu

Internetové stránky Informačního střediska Europolu pro finanční trestnou činnost
Novinky z oblasti padělání peněz
Katalog Europolu s logy extáze
Zpráva o stavu v oblasti padělání eura
Oznámení zpravodajských informací o podvodech v oblasti bezhotovostních plateb
Společná zpráva Europolu a agentury EMCDDA o nových psychoaktivních látkách

Zdroj: Průzkum mezi uživateli Europolu

Prostřednictvím aktuálního zpravodajství o podvodech týkajících se platebních karet Europol sděluje vyšetřovatelům v členských státech a ve spolupracujících zemích informace o nových trendech, technikách a způsobech páchání trestné činnosti.

Posouzení hrozeb podvodů týkajících se platebních karet v Evropské unii

Europol v roce 2010 vypracoval posouzení hrozeb podvodů týkajících se platebních karet v Evropské unii, které bude vydáno v roce 2011. Tato zpráva představuje současný stav a budoucí trendy trestné činnosti týkající se platebních karet a transakcí, které se jejich pomocí provádějí.

Toto posouzení se vydává vůbec poprvé. Číselné údaje a konkrétní způsoby provedení dosud nebyly zveřejňovány, a donucovací orgány a rozhodující činitelé tak neměli ucelený přehled. Odvětví platebních karet, které uznalo rostoucí problém spojený s platebními kartami, se rozhodlo spojit síly a poskytnout Europolu velmi citlivé údaje k analýze, což vedlo k vypracování uvedeného posouzení hrozeb.

Cílem posouzení hrozeb je doporučit protiopatření a konkrétní kroky, které je třeba učinit na vnitrostátní úrovni i na úrovni EU s cílem snížit míru podvodů. Současný stav a nezákonné příjmy pachatelů trestné činnosti, které převyšují 1 500 000 000 EUR, vyžadují urychlený a společný zásah.

Europol v roce 2010 zřídil **síť forenzních odborníků**, která odpovídá za zkoumání zařízení pro tzv. skimming karet. Tato síť usnadňuje mezinárodní spolupráci v boji proti podvodům týkajícím se platebních karet z technického hlediska.

Hodnotu pomoci na místě za účelem podpory vyšetřovacích opatření zvyšuje mobilní kancelář a mobilní sada forenzních nástrojů (včetně čtečky karet, univerzálního forenzního zařízení pro extrakci údajů – UFED – a databáze *Card Checker* pro kontrolu karet). Čtečka karet dokáže získat údaje z magnetického proužku a čipu pravé či padělané platební karty. V roce 2010 členské státy zasílaly zajištěné karty Europolu k extrakci údajů z karet. Alternativně lze za stejným účelem použít čtečku karet přímo při zásahu policie. Zařízením UFED lze získávat údaje z mobilního telefonu, přičemž od zavedení tohoto zařízení do praxe v září 2010 již takto byly podpořeny dvě úspěšné operace. Databáze *Card Checker* generuje podrobné údaje o vydavateli karty a Europol ji každodenně využívá.

Spolupráce mezi Europolem a soukromým sektorem vedla ke zřízení **databáze *Card Checker*** při Europolu, která obsahuje celosvětové informace o vydavatelích platebních karet (AMEX, VISA, MasterCard a palivové karty).

Europol v roce 2010 podpořil řadu vyšetřování vedených donucovacími orgány EU v oblasti zabránění činnosti mezinárodních pachatelů podvodů týkajících se platebních karet. Europol se zaměřil na nejnebezpečnější skupiny organizované trestné činnosti, které vyrábějí a používají nezákonná zařízení pro kopírování, padělání a zneužívání platebních karet. Díky efektivní přeshraniční spolupráci bylo zlikvidováno několik výroben zařízení pro skimming karet a byly zničeny globální sítě pašující vybavení, údaje o kartách a peníze.

© Fotolia

Skimming: ke zkopírování magnetického proužku platební karty – bez vědomí či souhlasu držitele karty – obvykle dochází při použití platební karty jejím držitelem v pravém bankomatu nebo v terminálu v prodejně. Údaje se pak zapíší (naklonují) na nové karty, které se používají k nedovoleným výběrům hotovosti, které se obvykle provádějí mimo zemi trvalého pobytu držitele karty.

Operace Godfather

Europol pro tuto operaci podporoval spolupráci mezi donucovacími orgány z Belgie, Itálie, Německa, Nizozemska, Rumunska a Švédska, která vedla ke zničení výroben nedovolených zařízení pro skimming karet v Rumunsku a k zatčení členů gangu zabývajícího se trestnou činností. Tato zločinecká síť prováděla skimming karet a nezákonné výběry hotovosti. Zařízení pro skimming karet, která byla zajištěna, byla připravena k montáži do řady různých typů bankomatů používaných na celém světě. Závěrečný zásah, při němž bylo provedeno 31 domovních prohlídek, se uskutečnil v Bukurešti v lednu 2010. Byly také zajištěny stovky padělaných platebních karet, surová data související s kartami, zařízení pro skimming karet, elektronická zařízení (mikrokamery, falešné klávesnice pro zadání PIN kódu) a nástroje používané k výrobě padělaných kreditních karet. Europol poskytl Rumunsku několik analytických zpráv a analýzu softwaru pro skimming karet. V průběhu měsíců následujících po zásahu v Bukurešti útoky prostřednictvím skimmingu karet ustaly.

Operace Lottery

Ve Francii, Itálii, Rumunsku a Španělsku působila skupina organizované trestné činnosti, která zneužívala údaje o platebních kartách odcizené prostřednictvím internetu. Tito pachatelé trestné činnosti způsobili za krátkou dobu škody ve výši 400 000 EUR. Europol tuto mezinárodní operaci podporoval více než rok, přičemž zpočátku připravil několik analytických zpráv, které naznačovaly mezinárodní rozměr případu.

V říjnu 2010 pak byla v operačním středisku, které bylo v Rumunsku zřízeno pro usnadnění konečného zásahu, instalována mobilní kancelář, databáze a technická zařízení Europolu. Pro vyhledávání údajů a jejich okamžitou kontrolu v databázích Europolu byla navíc využita mobilní sada forenzních nástrojů. Příslušníci donucovacích orgánů provedli sedmnáct domovních prohlídek a 22 výslechů podezřelých a ve Francii a Rumunsku bylo vydáno 16 zatykačů. Operace ochránila trh EU před dalšími útoky páchanými touto skupinou.

Europol doporučil jednoduché kroky, jak se nestát obětí skimmingu

Chraňte si PIN kód. Vždy **kryjte klávesnici** rukou a tělem tak, aby vás nikdo neviděl zadávat PIN kód. Svůj PIN kód nikomu nedávejte (i pokud se dotyčný představí jako policista či zástupce banky).

Buďte si vědomi svého okolí. Pokud se někdo chová podezřele nebo ve vás vyvolává nepříjemný pocit, zvolte jiný bankomat.

Stůjte blízko bankomatu.

Pokud na bankomatu zaregistrujete **cokoli neobvyklého**, okamžitě to oznamte bance nebo policii.

Buďte ostražití. Pokud se na vás někdo tlačí nebo vás pozoruje, transakci zrušte a jděte k jinému bankomatu.

3.8 Trestná činnost využívající špičkové techniky

Středisko pro potírání trestné činnosti využívající špičkové techniky při Europolu poskytuje členským státům podporu v oblasti obecného boje proti kyberkriminalitě. Středisko vyvíjí evropskou platformu pro zajišťování potřeb členských států v této důležité nové oblasti trestné činnosti.

© Fotolia

3.8.1 Kyberkriminalita

Škodlivá činnost na internetu v roce 2010 nadále vzrůstala. Prostřednictvím útoků na služby na internetu, například s využitím tzv. malwaru (škodlivého softwaru) se koncoví uživatelé stávají zranitelnějšími vůči hackerům. Současně nadále vzkvétá šedá ekonomika, v rámci níž pachatelé kyberkriminality obchodují se svými nezákonně získanými informacemi, dovednostmi a nástroji.

V současné době již existuje propracovaná a soběstačná digitální stínová ekonomika, v níž jsou nezákonnou komoditou údaje. Odcizené osobní a finanční údaje mají skutečnou peněžní hodnotu. To podněcuje celou škálu nové trestné činnosti jako např. *phishing*, *pharming*, distribuci malwaru a útoky hackerů na firemní databáze, přičemž tuto činnost podporuje komplexní infrastruktura autorů škodlivých kódů, specializovaných poskytovatelů webhostingu a osob schopných pronajímat sítě sestávající z mnoha tisíců napadených počítačů za účelem provádění automatických útoků.

Europol je prostřednictvím zvláštního analytického pracovního souboru součástí přeshraničních operací týkajících se útoků na finanční instituce pomocí škodlivého softwaru. V tuto chvíli probíhá s podporou Europolu celá řada případů. Očekává se, že tato činnost v nadcházejícím roce povede ke společným akcím.

Vzrůstající hrozba kyberkriminality v EU vedla k tomu, že se kyberkriminalita stala jednou z priorit ve strategii vnitřní bezpečnosti EU a v důsledku toho také pro Europol.

V roce 2010 byla při Europolu zavedena forenzní zařízení a zařízení pro výzkum a vývoj v digitální oblasti a v nadcházejícím roce se očekává jejich růst díky novým technickým prostředkům.

Europol v nedávné době vyvinul a poskytl tři nové kurzy odborné přípravy v oblasti vyšetřování kyberkriminality pro specializované příslušníky policie z EU a z přistupujících zemí.

Při Europolu byla v roce 2010 zřízena Evropská pracovní skupina pro kyberkriminalitu (EUCTF), kterou tvoří vedoucí útvarů boje s kyberkriminalitou v EU, Evropská komise a Eurojust, s cílem vytvořit platformu pro vedoucí pracovníky v oblasti vyšetřování a trestního stíhání kyberkriminality. EUCTF bude napomáhat při rozvoji a prosazování harmonizovaného přístupu EU k boji proti kyberkriminalitě a bude se zabývat problémy způsobenými použitím počítačové techniky k páchání trestné činnosti. Europol také nadále zlepšuje vztahy a spolupráci se soukromým sektorem a akademickou obcí, protože tyto hrají významnou roli v oblasti kyberkriminality a výzkumu; za účelem posílení tohoto procesu spolupráce budou zavedeny nové strategie.

V rámci Stockholmského programu, jehož cílem je vytvořit pro 500 milionů občanů Evropské unie jednotný prostor spravedlnosti a bezpečí, byl Europol vyzván, aby pokročil ve strategické analýze kyberkriminality. Pro stanovení soustředěné strategie pro účinný boj s kyberkriminalitou bylo dohodnuto několik závěrů a iniciativ. Tyto budou realizovány způsobem odpovídajícím řadě různých trestných činů páchaných těmito prostředky: obrazové materiály znázorňující sexuální násilí a pohlavní zneužívání dětí, teroristická činnost, útoky na elektronické sítě, podvody, krádeže identity apod.

Jako příspěvek ke strategickému plánování Evropského střediska pro kyberkriminalitu Europol vypracoval posouzení hrozeb organizované trestné činnosti páchané prostřednictvím internetu (iOCTA), které bude vydáno v roce 2011.

3.8.2 Platforma Europolu pro boj s kyberkriminalitou

Platforma pro boj s kyberkriminalitou, která je při Europolu v současné době zavedena, spočívá na třech pilířích:

- On-line systém pro hlášení internetové trestné činnosti (*Internet Crime Reporting Online Systém* – I-CROS): jedná se o evropský uzel v síti národních míst pro on-line ohlašování v členských státech a třetích stranách vůči Europolu, kam lze ohlašovat veškeré trestné činy zaznamenané na internetu a v případě potřeby je postupovat na evropskou úroveň.
- Zvláštní analytický pracovní soubor Europolu věnovaný organizované trestné činnosti páchané prostřednictvím internetu a ICT se zaměřením na finanční zisky: zaměřuje se na zjišťování a následnou likvidaci skupin zabývajících se kyberkriminalitou. Činnost pachatelů kyberkriminality se obecně orientuje na útoky na počítačové systémy a sítě. Konkrétně pak ke spáchaným trestným činům patří vývoj

malwaru, hacking, krádeže identity a složité útoky prostřednictvím phishingu a elektronického obchodování. Tento analytický pracovní soubor je jednou z odpovědí na žádost členských států EU o pomoc při potírání kyberkriminality na mezinárodní úrovni.

- Platforma pro forenzní odborné znalosti v oblasti internetu (*Internet Forensic Expertise* – I-FOREX): sestává ze služby založené na portálu a obsahuje veškeré informace, které nesouvisí s osobními/operativními údaji, které jsou zahrnuty do dvou výše uvedených pilířů. Informace obsažené v platformě I-FOREX se převážně týkají osvědčených postupů policie a odborné přípravy a pomohou vyšetřovatelům získat aktuální informace o jejich příslušných technických dovednostech.

3.9 Trestná činnost v oblasti duševního vlastnictví

Zásah do práv duševního vlastnictví se týká porušování dvou hlavních kategorií uznávaných a chráněných práv. První z nich souvisí s průmyslovým vlastnictvím, které zahrnuje různé oblasti jako např. charakteristické značky (ochranné známky), patenty, vzory a modely (padělání). Druhá se týká autorských práv k literárním a uměleckým dílům, jako jsou filmy, hudební díla a softwarové programy (pirátství). Padělání je trestným činem s vazbou na porušování průmyslového vlastnictví, zatímco pirátství je trestným činem souvisejícím s porušováním autorských práv.

Pirátská skupina

© Jos Balcaen

Bruselský útvar pro počítačovou kriminalitu při belgické federální soudní policii vedl mezinárodní vyšetřování sítě zabývající se filmovým pirátstvím. V září 2010 Europol a Eurojust spolupracovaly v rámci koordinované akce, která vedla k zatčení 15 osob a zajištění 49 počítačových serverů ve 12 zemích EU a v jedné třetí zemi. Škody způsobené průmyslu pirátstvím páchaným touto skupinou pachatelů trestné činnosti byly odhadnuty na přibližně 30 milionů EUR ročně.

Středisko Europolu pro potírání trestné činnosti využívající špičkové techniky uspořádalo společně s analytickým týmem v Europolu operativní schůzky s cílem stanovit nejvhodnější strategii. V této vysoce odborné oblasti bylo zásadní ochránit digitální důkazní materiály, které byly uloženy na serverech a pevných discích. Současně provedený zásah byl proto v této úspěšné operaci klíčový. V den akce využívali styční důstojníci ze 13 zúčastněných zemí operativní místnost Europolu pro výměnu informací v reálném čase během zásahu.

Podle nejnovějších údajů zadržely celní orgány na hranicích v roce 2009 ve 43 500 případech 118 milionů kusů padělaného a pirátského zboží ([7]). Tyto údaje neberou v úvahu záchyty uvnitř EU ani vyšetřování vedená jinými donucovacími orgány jako např. policejními a celními složkami. Dále také nezahrnují odhalení padělaných výrobků vyráběných v rámci EU. Bylo vytvořeno evropské středisko pro sledování padělání a pirátství, jehož cílem je zvýšit kvalitu dostupných informací a statistik věnovaných padělání a pirátství na vnitřním trhu EU ([8]).

([7]) Údaje zveřejněné GŘ Evropské komise pro daně a celní unii, 7. července 2009.

([8]) http://ec.europa.eu/internal_market/iprenforcement/observatory/index_en.htm

Padělání se již neomezuje na luxusní výrobky. Nyní se jedná o celosvětový problém, který se týká všech typů zboží včetně široké škály komodit od cigaret po oděvy a doplňky, ale také výrobků s možným vlivem na zdraví a bezpečnost, jako jsou elektronická zařízení, nápoje, potraviny a léčiva.

Padělání a pirátství mohou způsobovat vážnou újmu společnosti, ekonomice i spotřebitelům. Snižováním odbytu a příjmů má vliv na zákonné podnikání, v důsledku čehož ovlivňuje inovace, investice a prostředky věnované na výzkum a vývoj. Podporuje nekalou hospodářskou soutěž, protože padělatelé nejsou omezeni právními předpisy, nařízeními, pravidly, daněmi a cly, kterými se musí řídit zákonné podniky. Má tak vliv na zaměstnanost a připravuje státní rozpočty o příjmy z přímých a nepřímých daní. Co je však patrně závažnější, padělání může představovat významné riziko pro zdraví a bezpečnost spotřebitelů, zejména vzhledem k tomu, že se padělají výrobky jako elektronická zařízení, nápoje, potraviny, léčiva a hračky.

Padělané pesticidy

Jeden případ se v roce 2010 týkal nezákonné výroby, distribuce a dodávek padělaných a potenciálně nebezpečných chemikálií, které byly určeny k ošetření potravin a půdy a k dalším účelům v oblasti zemědělství. Vyšetřování vedlo k tomu, že německé orgány zajistily 28 tun padělaných pesticidů, které by měly ničivý dopad na veřejné zdraví. K záchytu došlo na základě výstražné zprávy Europolu, která vycházela ze zpravodajských informací získaných z předchozích případů v členských státech a od postižených držitelů licence pro nakládání s chemikáliemi. Europol poskytl analytické zprávy a uspořádal s dotyčnými zeměmi operativní schůzku.

Výstražná zpráva vydaná Europolem rovněž informovala donucovací orgány o rizicích spojených s manipulací s tímto druhem výrobku, protože „bod vzplanutí“ padělaných chemikálií byl pouhých 24 °C.

Ze zpravodajských poznatků a důkazů shromážděných Europolem vyplývá, že do nezákonného obchodu s padělaným zbožím a v menší míře i do pirátství jsou zapojeny skupiny organizované trestné činnosti. Obrovský finanční objem generovaný těmito jejich nezákonnými činnostmi spolu s nízkou úrovní postihů či účinných trestních stíhání v této oblasti poskytl zločinným spolčením možnost významných výdělků, které pak podporují další trestnou činnost. K ní patří vazby na nelegální přistěhovalectví, praní peněz, pašování, obchod s drogami a úplatkářství.

Padělané elektrické nástroje

Tato operace se zaměřila na italské sítě organizované trestné činnosti, které obchodovaly s nebezpečným padělaným zbožím jako např. elektrickými nástroji a generátory.

Donucovací orgány ze sedmi členských států EU společně s Europolem a Eurojustem proti této zločinecké síti významně zasáhly v květnu 2010.

Operaci, při níž Guardia di Finanza zatkla devět osob a při níž došlo k zajištění materiálů a majetku v hodnotě přes 16 milionů EUR, koordinovalo neapolské státní zastupitelství pro potírání mafie. Tato operace byla zatím poslední z řady akcí v rámci rozsáhlého vyšetřování, které probíhalo dva roky. Při předchozích akcích bylo provedeno 60 zatčení a při prohlídkách 143 skladišť v Belgii, Francii a Německu bylo zajištěno 800 tun padělaných výrobků v hodnotě 12 milionů EUR. Celkem se do tohoto vyšetřování zapojily nejrůznější orgány z dvaceti členských států a ze tří států, které nejsou členy EU.

3.10 Podvody v oblasti DPH v EU

Podvod s chybějícím obchodním článkem při obchodování uvnitř Společenství (*missing trader intra-Community fraud* – MTIC) je formou organizovaného, komplikovaného daňového podvodu prováděného pachateli trestné činnosti, kteří útočí na režimy daně z přidané hodnoty (DPH) v členských státech EU. Základní model nadnárodního podvodu v oblasti DPH uvnitř Společenství se týká alespoň dvou členských států.

Podvody typu MTIC provádějí organizovaní pachatelé trestné činnosti, kteří zavádějí strukturu propojených společností a osob se zneužitím různých zvláštností vnitrostátních daňových systémů za účelem skrytí skutečných vazeb mezi účastníky. Osoby, které se podílejí na systematických podvodech v oblasti DPH a které nesou výchozí odpovědnost za daňové škody – takzvané chybějící obchodní články – zůstávají v činnosti pouze krátce, někdy pouze v řádu týdnů, a následně zmizí.

Evropská komise odhaduje, že podvody v oblasti DPH stojí členské státy ročně přibližně 60 miliard EUR. Přeshraniční či nadnárodní podvody v oblasti DPH však mají vliv nejen na ekonomické a finanční zájmy Evropské unie, ale také na subjekty podnikající v mezích zákona, což se pak může záporně projevovat na míře zaměstnanosti. Zisky z podvodů v oblasti DPH navíc mohou financovat další druhy trestné činnosti, například pašování cigaret či obchod s drogami. Systém podvodů je založen na buď virtuálních anebo skutečných „karuselových“ transakcích, při nichž dochází k několikanásobnému prodeji a předprodeji stejného „zboží“. Toto se běžně označuje jako karuselový podvod v oblasti DPH.

Podvod typu MTIC s tradičním zbožím – týkající se komodit jako mobilní telefony, počítačové čipy či cenné kovy – již není jedinou problematickou oblastí. Byla zaznamenána zjevná mutace na podvod typu MTIC na bázi služeb, kdy podvodníci projevili zájem o nehmotné zboží a rozšířili svou trestnou činnost na environmentální a energetické trhy.

Významný podvod v oblasti DPH byl zjištěn při obchodování s emisními povolenkami neboli evropskými povolenkami (EUA). Europol odhaduje ztráty způsobené podvody v oblasti emisních povolenek od června 2008 do prosince 2009 na přibližně 5 miliard EUR. Na základě toho byl při Europolu zřízen zvláštní projekt s cílem koordinovat vyšetřování trestné činnosti členskými státy a sloužit jako platforma pro urychlenou výměnu zpravodajských informací o tomto obchodování.

Analytický projekt Europolu pro podvody s chybějícím obchodním článkem při obchodování uvnitř Společenství (MTIC) je na úrovni EU jedinou databází pro ukládání informací o trestné činnosti související s podvody typu MTIC. Proto se projekt stal hlavním informačním zdrojem pro působení donucovacích orgánů. Znalosti a údaje uložené v rámci Europolu umožňují vytvoření důkladného přehledu o této oblasti trestné činnosti a identifikaci nejdůležitějších cílových osob páchajících trestnou činnost. Europol se stal odborným střediskem pro boj s přeshraničními podvody typu MTIC a se související trestnou činností.

Operace Blue Sky

© Guardia Civil

V březnu 2010 provedli příslušníci španělské Guardia Civil zatčení a prohlídky objektů pěti zdánlivě nezávislých skupin trestné činnosti zabývajících se podvody v oblasti emisních povolenek. Od dubna do listopadu 2009 vynesly podvody těmto gangům ve Španělsku 50 milionů EUR. V Madridu, Marbelle, Barceloně a Valladolidu bylo zatčeno devět osob a prohlídky byly provedeny ve 14 společnostech, přičemž byla zajištěna hotovost, počítačové technické vybavení a dokumentace.

Záhy po oznámení případu Europolu byla vypracována analytická zpráva, která identifikovala španělský „chybějící obchodní článek". Tato společnost byla součástí mezinárodní skupiny napojené na několik řetězců, které se zabývaly podvody typu MTIC a které byly vyšetřovány v dalších členských státech EU. Analytická zpráva Europolu rovněž poskytla podrobné informace o příslušných účtech pro obchodování evropskými povolenkami z rejstříků členských států společně se všemi souvisejícími údaji o transakcích, při nichž byly získávány a dodávány samotné evropské povolenky. Španělští vyšetřovatelé tak získali potřebné informace, na které objekty se mají v den zásahu zaměřit a které prohledat.

V průběhu operativní fáze Europol také v objektu vyšetřovatelů nasadil mobilní kancelář. Vyšetřovatelé tak získali možnost provádět v databázích Europolu „v reálném čase" kontrolu informací o společnostech a osobách, o nichž se domnívali, že se podvodu účastnily.

Europol podporuje nástroj pro technickou pomoc a výměnu informací (TAIEX), který řídí Evropská komise, a to prostřednictvím pořádáním seminářů s cílem šířit zkušenosti a správnou praxi mezi příslušníky donucovacích orgánů a státní zástupce z členských států EU a ze sousedních zemí. Spolupráce s třetími zeměmi je pro boj s podvody v oblasti DPH zásadní, protože podvodníci často legalizují své nezákonné zisky mimo EU.

3.11 Praní peněz

Europol členské státy podporuje v oblasti předcházení trestné činnosti spočívající v praní peněz a boje proti ní, zejména v souvislosti s analýzou podezřelých transakcí a případných dalších finančních zpravodajských informací.

Úřad Europolu pro vyhledávání majetku z trestné činnosti (ECAB) napomáhá finančním vyšetřovatelům z členských států sledovat výnosy z trestné činnosti v případě, kdy je majetek skryt mimo hranice pravomoci těchto vyšetřovatelů, avšak uvnitř Evropské unie.

Operace Shovel

Operace Shovel se zaměřila na činnost extrémně násilné skupiny organizované trestné činnosti se sídlem v Irsku, která se zabývala obchodem s drogami a zbraněmi v celé Evropě. Europol pomohl Irsku, Spojenému království, Španělsku a Belgii zjistit výnosy z trestné činnosti související s nezákonnými aktivitami této skupiny a napomohl dotyčným členským státům zlikvidovat její síť pro praní peněz.

Analýza provedená Europolem rovněž pomohla identifikovat nové osoby napojené na tuto skupinu organizované trestné činnosti. Během roku 2010 byly získány nové důkazy, a ačkoli se zdálo, že se hlavní obchodní a podnikatelské aktivity skupiny přesunuly do Španělska, významní členové skupiny nadále páchali trestnou činnost v dalších zemích EU.

V březnu 2010 byla v sídle Europolu uspořádána operativní schůzka s cílem naplánovat zahájení rozsáhlé operace v celém Irsku, Španělsku a Spojeném království. Po této schůzce následovala koordinační schůzka s odpovědnými justičními orgány, která se v Europolu uskutečnila v dubnu. Operace proběhla v květnu 2010. Kromě několika zpráv vypracovaných Europolem, které se zaměřily na různé role v rámci této skupiny páchající trestnou činnost a na majetek, které tyto osoby mají k dispozici v EU, Spojených státech amerických a Asii, Europol poskytoval efektivní podporu v den zásahu souběžným nasazením tří mobilních kanceláří v Irsku, Španělsku a Spojeném království. Mobilní kanceláře byly rovněž využity jako virtuální operativní střediska, která vyšetřovatelům umožnila bezpečnou výměnu zpravodajských poznatků v reálném čase.

Prostřednictvím kanálů Europolu došlo k výměně více než 600 jednotlivých informací. Na místě byli přítomni zástupci z dotyčných zemí. Do operace bylo zapojeno přes 700 vyšetřovatelů a ve třech zemích bylo kromě celé řady domovních prohlídek provedeno 38 zatčení. V současné době probíhá forenzní analýza stolních, přenosných a kapesních počítačů a dalších elektronických zařízení a vyšetřovací týmy z členských států již provedly posouzení zajištěných materiálů.

Při Europolu sídlí stálý sekretariát **Camdenské meziagenturní sítě pro vyhledávání majetku (*Camden Assets Recovery Inter-Agency Network* – CARIN)**, což je neformální síť odborníků justičních a donucovacích orgánů v oblasti vyhledávání majetku. Síť CARIN má v současné době 55 členských jurisdikcí včetně všech 27 členských států EU a devíti mezinárodních organizací. Z každé jurisdikce byla jmenována jedna kontaktní osoba z řad donucovacích a jedna z řad justičních orgánů za účelem přeshraniční spolupráce při sledování, zmrazení, zajištění a konfiskace majetku z trestné činnosti. Tyto kontaktní osoby poskytují pomoc v obecných otázkách vyhledávání majetku ve vlastní jurisdikci, avšak zajišťují také operativní podporu prostřednictvím dostupných právních kanálů.

Operace Dracula

Tato operace se zaměřila na rumunské skupiny organizované trestné činnosti působící v několika zemích EU – mimo jiné v Rakousku, Dánsku, Francii, Itálii, Německu, Španělsku a Švédsku – a také na Novém Zélandu, ve Švýcarsku a ve Spojených státech amerických. Podle rumunského ředitelství pro vyšetřování organizované trestné činnosti a terorismu (DIICOT) působí tento okruh pachatelů trestné činnosti od roku 2006 a provádí podvodné nabídky na internetu. Zločinecké sítě byly zapojeny do různých druhů trestné činnosti včetně například: podvodných prodejů neexistujícího zboží zákazníkům prostřednictvím podvodných internetových stránek, skutečného portálu eBay nebo jiných aukčních stránek, phishingu, využívání padělaných průkazů totožnosti k otvírání bankovních účtů v zahraničí, využívání padělaných kreditních karet ve hře pokeru on-line. Pro příjem prostředků od obětí byly využívány služby pro převod peněz Western Union a MoneyGram a pachatelé trestné činnosti toto doplňovali otvíráním vlastních bankovních účtů. Zjištěno bylo přes 800 obětí a škoda způsobená touto trestnou činností byla odhadnuta na téměř 1 milion EUR.

Jednalo se o společnou operaci českých, francouzských, rumunských a amerických policejních složek, přičemž hlavní zátahy a zatčení proběhly v Rumunsku. Do České republiky byla vyslána mobilní kancelář a odborník Europolu. Na podporu této operace byla vůbec poprvé využita satelitní mobilní kancelář Europolu. V České republice bylo při zátazích nasazeno přes 150 policistů, byly provedeny desítky domovních prohlídek a celkem bylo zadrženo 31 podezřelých.

Operativní podpora poskytovaná Europolem na místě vedla ke zjištění osmi naprostých shod během vyhledávání provedených jak v informačním systému Europolu, tak v rejstříkovém systému. České policii bylo poskytnuto na míru připravené zpravodajské hlášení, které posloužilo jako doplňující důkaz při žádosti soudu o uvalení vazby na jednoho z podezřelých.

4. Dosah působnosti Europolu

4.1 Donucovací orgány členských států EU

Europol udržuje nepřetržité aktivní spojení s národními jednotkami Europolu sídlícími ve 27 členských státech EU. Tato neustálá výměna sdělení a údajů o trestné činnosti je možná díky styčným kancelářím, které se nacházejí v sídle Europolu. Jedná se o významný a efektivní způsob udržování kontaktu a poskytování podpory přibližně 2 milionům příslušníkům donucovacích orgánů v EU a co je důležitější, všem zainteresovaným vyšetřovatelům, jejichž operace by mohly z podpory Europolu těžit.

Poté, co Dánsko postupně uzavřelo všechny své bilaterální styčné kanceláře EU, bylo v roce 2010 rozhodnuto soustředit spolupráci v oblasti prosazování práva prostřednictvím dánské styčné kanceláře Europolu.

Národní jednotky Europolu a počet příslušníků příslušných donucovacích orgánů v členských státech EU

4.2 Vnější spolupráce Europolu

Europol spolupracuje s řadou partnerů v rámci EU a také se třetími zeměmi a organizacemi. Výměna informací s těmito partnery probíhá na základě dohod o spolupráci. Charakter spolupráce se třetími stranami určují dva typy dohod o spolupráci. Strategické dohody umožňují oběma dotyčným stranám výměnu veškerých informací s výjimkou osobních údajů, zatímco operativní dohody umožňují i výměnu osobních údajů.

Zásadní význam má spolupráce Europolu s donucovacími orgány v EU i mimo ni a s dalšími partnerskými agenturami a orgány EU.

Europol v současné době spolupracuje se sedmnácti zeměmi, které nejsou členy EU, devíti institucemi a agenturami EU a třemi dalšími mezinárodními organizacemi včetně Interpolu, což se projevuje v řadě aspektů operativní práce Europolu.

Stejně jako v předchozích letech Europol pokračoval v těsné spolupráci s dalšími agenturami EU, které působí v oblasti svobody, bezpečnosti a spravedlnosti. V roce 2010 Europol předsedal spolupráci mezi agenturami činnými v oblasti SVV, přičemž funkce předsedajícího se obsazuje střídavě. V této funkci uspořádal ředitel Europolu dne 26. listopadu 2010 každoroční setkání vedoucích agentur činných v oblasti SVV za přítomnosti CEPOL, EMCDDA, Eurojustu, FRA, Frontex, Sitcen a zástupců Evropské komise, sekretariátu Rady a belgického a maďarského předsednictví. Vedoucí agentur se zaměřili na zlepšování meziagenturní spolupráce po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost, a zabývali se tématy, jako jsou např. demokratická kontrola a rozpočtové otázky.

Meziagenturní spolupráci se v roce 2010 dostalo nového impulzu na základě žádosti švédského předsednictví. Žádalo, aby CEPOL, Eurojust, Europol a Frontex společně vypracovaly hodnocení probíhající spolupráce a navrhly konkrétní opatření k jejímu dalšímu zlepšování. Stálému výboru pro vnitřní bezpečnost (COSI) byly předloženy dvě zprávy a po jejich schválení nyní dochází k jejich provádění. Dokončení tohoto procesu se očekává do konce roku 2011. Návrhy se týkají bilaterální i multilaterální spolupráce a zahrnují témata společného zájmu, jako např. spolupráci v operativních věcech, správu a vnější vztahy, výzkum a vývoj, odbornou přípravu a osvětu.

Zřízení výboru COSI rovněž podpořilo kontakty a operativní koordinaci mezi agenturami EU činnými v oblasti SVV. Výbor COSI vypracoval sloučený dokument „Stav vnitřní bezpečnosti v EU“, jenž vychází ze tří strategických dokumentů: Posouzení hrozeb organizované trestné činnosti (OCTA) a Zpráva o stavu a vývoji terorismu v EU (TE-SAT), které byly vypracovány Europolem, a Roční analýza rizik (ARA) vypracovaná Frontexem. Má se za to, že takovéto společné posouzení hrozeb je důležité pro intenzivnější spolupráci mezi dotyčnými agenturami.

© Fotolia

5. Cesta vpřed

5.1 Strategie a cíle

Europol se nachází v klíčovém momentu svého vývoje a je připraven zaujmout své místo ústředního aktéra v oblasti prosazování práva v EU. V bezprostřední budoucnosti bude strategie Europolu referenčním rámcem jeho každodenních činností s cílem zajistit nejlepší možnou podporu spolupráce při prosazování práva v EU.

© Evropská komise

Podle této ambiciózní strategie se bude Europol zabývat nejdůležitějšími výzvami, které jej čekají, ale bude rovněž využívat veškeré možnosti, jak učinit další pokrok a přinášet konkrétní prospěch. Uvedená strategie vede Europol po naplánované cestě k provádění jeho cílů prostřednictvím poskytování jedinečného souboru operativních služeb pro EU ve třech hlavních oblastech:

- **Působit jako hlavní středisko EU pro podporu činností donucovacích orgánů**
  Budou podniknuty další kroky s cílem maximalizovat operativní hodnotu informací, které má Europol k dispozici, a zjednodušit poskytování analýz a dalších operativních služeb. Europol přebírá vůdčí roli při zavádění účinnější spolupráce mezi agenturami a partnery z oblasti prosazování práva včetně Eurojustu a Interpolu.
- **Stát se uzlem Evropské unie pro informace o trestné činnosti**
  Koordinace členských států v oblasti zjišťování společných mezer v informačním pokrytí a priorit pro vyšetřování nejdůležitějších cílových subjektů páchajících trestnou činnost je nezbytná a bude posilována. Jedinečné možnosti Europolu poskytují příležitost k růstu v pozici ústřední „informační hybné síly" v EU s cílem řešit tyto otázky a vybudovat informační platformu schopnou usnadňovat účinnější operativní reakci na klíčové bezpečnostní hrozby. Další rozvoj nástroje pro výměnu informací po zabezpečené síti Europolu přiblíží Europol k „prvnímu sledu" prosazování práva.
- **Dále se rozvíjet jako středisko EU pro odborné znalosti v oblasti prosazování práva**
  Europol je průkopníkem nových technik založených na inovacích a osvědčených postupech a poskytování kvalitní odborné přípravy ve specializovaných oblastech, jako jsou padělání eura, terorismus a likvidace laboratoří na výrobu drog. Budeme řešit případné mezery v poznatcích a odborných znalostech rozvojem a šířením osvědčených postupů a pomoci členským státům prostřednictvím podpory, poradenství a výzkumu v oblasti odborné přípravy, technické podpory, předcházení trestné činnosti, technických a forenzních metod a analýz a vyšetřovacích postupů.

5.2 Pohled do budoucnosti

Postavení Europolu na scéně EU se zlepšilo, částečně díky Lisabonské smlouvě, novému právnímu postavení Europolu (rozhodnutí Rady o Europolu) a díky vlastní nové strategii a zlepšeným možnostem agentury. Veškerý tento vývoj činí z Europolu pro donucovací orgány v EU jedinečného partnera pro spolupráci a zároveň subjekt významně přispívající do rozhodovacího procesu v EU.

Dalším velice významným tématem je pro Europol demokratická kontrola. V roce 2011 mohou být v této oblasti zahájena další zlepšení na základě sdělení Evropské komise z roku 2010 ([9]). Jednou z jeho hlavních myšlenek je zřízení stálého společného či mezi-

([9]) Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě o způsobech kontroly činností Europolu Evropským parlamentem, do které jsou zapojeny vnitrostátní parlamenty (KOM(2010) 776 v konečném znění).

parlamentního grémia, které by mohly tvořit výbory vnitrostátních parlamentů a Evropského parlamentu, do jejichž působnosti spadají policejní záležitosti. Komise rovněž usiluje o zvýšení transparentnosti Europolu rozšířením komunikace s Evropským parlamentem (EP) a vnitrostátními parlamenty a zajištěním toho, aby tyto pravidelně dostávaly příslušné produkty Europolu. Debata vedená ve Výboru pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci (LIBE) o víceleté strategii Europolu a o jeho ročním programu činnosti by mohla být dalším prvkem tohoto nového přístupu. Studijní návštěva vykonaná v sídle Europolu výborem LIBE v červnu 2010 již může sloužit jako praktický příklad posilování demokratické odpovědnosti a transparentnosti Europolu. Studijní návštěvy tohoto druhu se považují za zásadní nástroj pro vysvětlení a uplatnění potenciálu Europolu se zaměřením na jeho operativní nástroje, analýzu zpravodajských informací a silný režim ochrany údajů.

Ambicí Europolu coby předního donucovacího orgánu EU je vyhlížet v budoucnosti další příležitosti pro zjednodušení boje proti organizované trestné činnosti a terorismu. Tyto nové příležitosti již byly identifikovány a zahrnují například potřebu:

- vypracovat právní předpisy EU v oblasti kyberkriminality tak, aby byla umožněna účinnější vyšetřování s podporou centralizovaných odborných znalostí a prostředků EU, jako jsou např. znalosti a prostředky Europolu,
- zlepšit analýzu financování terorismu, a to pomocí programu EU, jenž přináší oblasti prosazování práva přidanou hodnotu, při současném zajištění dodržování standardů EU pro ochranu údajů,
- hledat možnosti lepší spolupráce se soukromým sektorem tak, abychom mohli více využívat odborné znalosti v oblastech, jako je kyberkriminalita, praní peněz a trestná činnost v oblasti duševního vlastnictví,
- mobilizovat donucovací orgány v celé EU s cílem řešit společné problémy jednotným způsobem.

Bez ohledu na tyto nové koncepční možnosti zůstává hlavním účelem Europolu podpora sektoru prosazování práva v EU, zejména pak s cílem zastavit a zlikvidovat skupiny páchající závažnou organizovanou trestnou činnost a terorismus. Tato priorita se nezměnila a ani se nezmění, je však třeba, aby celý sektor prosazování práva pokračoval v inovacích politik, nástrojů a taktik s cílem udržet krok s celosvětovým vývojem a udržet si náskok před pachateli trestné činnosti.

© Evropská komise

Vzhledem ke stále vyšší propracovanosti trestné činnosti by byla jakákoli snaha potírat organizovanou trestnou činnost a mezinárodní terorismus samostatně na místní a dokonce i státní úrovni odsouzena k nezdaru. Europol tak bude společně s členskými státy a partnerskými organizacemi hrát stále významnější úlohu při zajišťování vnitřní bezpečnosti EU. Silnější Europol znamená vyšší úspěšnost vyšetřování a lepší ochranu občanů EU před hrozbami závažné mezinárodní trestné činnosti a terorismu.

Přehled o Europolu – Souhrnná zpráva o činnostech Europolu
Evropský policejní úřad
Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie
2012 – 60 s. – 21 × 29,7 cm

ISSN 1681-1550
ISBN 978-92-95078-01-7
doi:10.2813/2211

QL-AB-11-001-CS-N

Úřad pro publikace